

UPP-LEV! SAMLINGARNA

UPPLANDSMUSEET

FÖR MER INFORMATION UPPLANDSMUSEET.SE

UPP-LEV!

SAMLINGARNA

Välkommen till utställningen Upp-lev! Tid, tankar och ting i Uppland

Här får du följa Upplands historia genom över 1000 föremål och personliga berättelser.

Hitta rätt

Utställningen är uppdelad i teman med tydliga färgkoder. Kartor i foldern och på varje våningsplan hjälper dig att navigera bland montrarna och hitta det som intresserar dig.

Utforska föremålen

Varje monter är numrerad. Här hittar du en översikt över all föremålsinformation. Följ numren och lär dig mer om vår gemensamma historia.

En utställning för alla

Vi hoppas att foldern gör ditt besök ännu bättre. Låt dig inspireras och lär dig mer om våra samlingar genom föremålen i vår utställning. Här finns något för både stora och små. Utforska spännande berättelser, reflektera i lugn och ro eller upptäck nya perspektiv.

Hitta rätt i utställningen

Utställningen finns på två plan och är indelad i teman. Färger och siffror hjälper dig att hitta rätt. Denna folder guidar dig till information om föremålen.

1 Film - Introduktion
Film - Introduction

2 Förhistorisk tid
Prehistory

3 Resurser
Resources

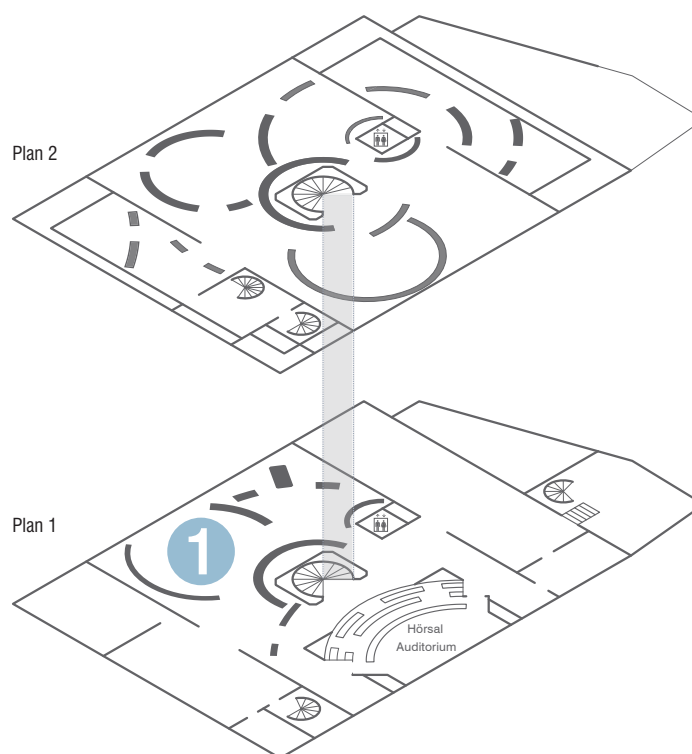
4 Rörelse
Movement

5 Samhälle
Society

6 Idévärld
Idea realm

TID, TANKAR OCH TING I UPPLAND

Välkommen att resa i tiden. Historien består av ett oändligt flöde av händelser och berättelser. Alla dessa ögonblick blir delar i en större helhet – Upplands historia.

1.1 TID

Engelskt fickur, 1700-tal

Spindelur av silver med dubbla boetter. Tillverkat i London. På en handskriven lapp står: "Denna klocka har tillhört Sluss-Inspektoren och Byggmästaren vid Hjelmare Kanal Herr Kamreraren Hans Emanuel Mossberg hvilken afled på dess Boställe Hallby år 1824 vid 82 års ålder och som yngling fått den af sin fader Kronofogden Henrik Bengt Mossberg intygar: Eskilstuna den 26 april 1857... Mossberg, andre lantmätare".

Uret skänktes till Upplandsmuseet den 17 september 1909 av förste lantmätare Fredrik Vilhelm Mossberg i Uppsala. Det är ett av de första föremålen i Stiftelsen Upplandsmuseets samlingar.

1.2 TANKAR OCH TING

Dagbok, 1700–1800-tal

Vittinge socken, Uppland

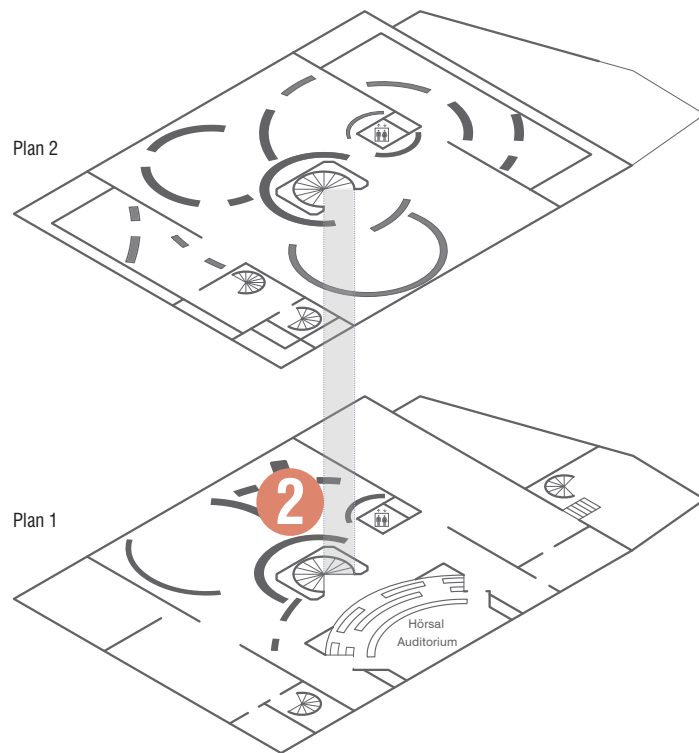
Dagboksanteckningarna är förda av bonden och nämndemannen Pehr Jansson (1781–1831). Uppland. På första uppslaget står texten: "Min MINNES- eller DAGBOK ifrån År 1795 till nu hvarande tid: Pehr JansSon i Mällby."

Brev och dokument, 1700–1800-tal

- Gratulationsbrev till bonddotter Lovisa Larsdotter, Åsby, lagga, 1816.
- Vigselattest undertecknad av pastor Daniel Rydenius, Sigtuna, 1711.
- Brev till Elisabeth (Lisa) Wenster, Uppsala, 1888.
- Amerikabrev, avsänt från Chicago, USA, 1892.
- Brev, odaterat. Uppgifter om proveniens saknas.

FÖRHISTORISK TID

De första människorna kom hit medan inlandsisen smälte. Då var det mesta av länet täckt av hav.

2.1

Föremål från stenåldersboplats, 4700–4350 f.v.t

Stormossen, Tierps socken, Uppland
Arkeologisk undersökning 2003–2004

- Trindyxor av grönsten.
- Råkvarts, ej bearbetad. För tillverkning av redskap.
- Mejsel av grönsten.
- Bryne av sandsten.
- Mikrospån av tuff och hälleflinta. Rester efter redskapstillverkning.
- Brända ben av säl.

2.2

Delar av kärl och yxor från stenåldersboplats, 3500–3300 f.v.t.

Högmossen, Mehedeby socken, Uppland
Arkeologisk undersökning 2004

2.3

Ring av guld, 1000 f.v.t

Ryssgårdet/Onslunda, Tensta socken, Uppland
Arkeologisk undersökning 2003

Spiralvriden ring av guld. Ringen kan ha offrats vid ritual eller fest. Den kan ha burits på armen eller suttit runt ett föremål. Troligen tillverkad i Danmark.

2.4

Brända sädeskorn, 200–300 e.v.t.

Bredåker, Uppsala socken, Uppland
Arkeologisk undersökning 2003

2.5

Fotografi

- Hällristning, Boglösa socken, Uppland 2005. Foto: Olle Norling

2.6

Föremål från Gamla Uppsala

Uppsala socken, Uppland

- Sölja av silver, 1100–1200-tal. Från Bredåker 1934.
- Fingerring av brons, 1100–1200-tal. Från Bredåker 1934.
- Pärla av glas, 0–400 e.v.t., Bredåker. Arkeologisk undersökning 2003.
- Pärla av bärnsten, 0–400 e.v.t., Berget. Arkeologisk undersökning 2008.
- Yxa av järn, 0–400 e.v.t., Bredåker. Arkeologisk undersökning 2003.
- Ben med runor, 1100–1200-tal, Gamla Uppsala. Arkeologisk undersökning 2005.
- Armrिंग av brons, 0–400 e.v.t. Hittad i Fyrisån 2005.
- Kniv av järn, 0–400 e.v.t., Gamla Uppsala. Arkeologisk undersökning 2011.
- Lie av järn, 400–550 e.v.t, Brillinge. Arkeologisk undersökning 2015.

2.7

Hästkranier, 550–1050 e.v.t

Sjön Bokaren, Stavby/Rasbo socknar, Uppland
Arkeologisk undersökning 1941
Inlån Evolutionsmuseet, Uppsala

2.8

Föremål från gravområde

Marma, Alunda socken, Uppland
Arkeologisk undersökning 2016

- Spiraler av järn, 700–800 e.v.t. Hittade vid ett så kallat kulthus.
Kan ha suttit på drakhuvud i trä.
- Nitar och spikar av järn, 700–800-tal e.v.t.
- Brodd av järn. Har suttit på hästsko, 700–800 e.v.t.
- Runt skivspanne av brons, 600 e.v.t.
- Ovalt spanne, spännbuckla, av brons, 700–800 e.v.t.
- Hänge av brons, 700–800 e.v.t.
- Pärlor av glas, 700–800 e.v.t. Vissa smälta av hetta.

2.9

Laggat träkärl, 1800–1900-tal

Järpenstorp, Harbo socken, Uppland

Kärl med rester av tjära invändigt. Hängdes på vagnens trumstång.

2.10

Föremål från bytomt, 600–1250 e.v.t

Mälby, Tillinge socken, Uppland

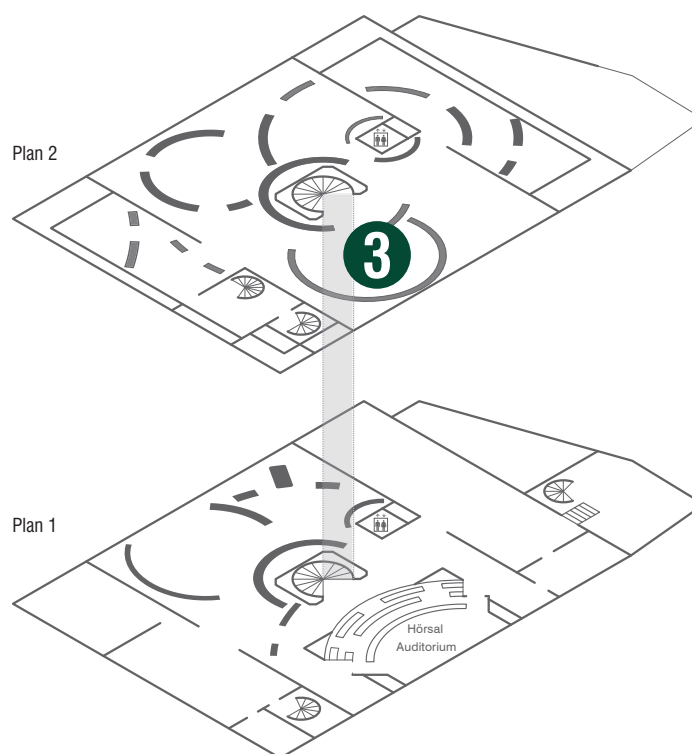
Arkeologisk undersökning 2007

- Ring, 900–1225 e.v.t.
- Ring, 900–1050 e.v.t.
- Vågarm, ca 1050–1225 e.v.t.
- Vikt, 1100-tal.
- Spänne till bälte, Limoges 1190–1220 (ca 1210) e.v.t.
- Orientaliskt beslag, ca 900–1050 e.v.t.
- Del av spänne, 1050–1550 e.v.t.
- Bitsilver, klipp, ca 900–1050 e.v.t.
- Mynt (Samanid), 918–919 e.v.t.
- Silvermynt, präglat i tyska riket under 1090-tal.
- Ben med runor, 1100-tal.
- Ben med runor, 1100-tal.
- Sten, "uppståndelseägg".
- Pärlor, 550–1100 e.v.t.

Samtliga illustrationer gjorda av Veronica Ballart

RESURSER

För att få mat, värme och kunna överleva behöver vi jordens resurser. Men resurserna är begränsade – så har det alltid varit.

3.1 DANNEMORA

Järnmalm Dannemora gruvor. Dannemora socken, Uppland

- Grovkrossat berg (ca 300 mm styckestorlek)
- "Styckemalm" (ca 5–15 mm styckestorlek)
- "Mull" (ca 0–6 mm styckestorlek)
- "Slig" (ca 0–1 mm styckestorlek)
- Konsthantverk, gruvarbetare i Dannemora gruvor.
- Litografi (ej original) "Storrymningen i Dannemora gruvor", U. Thersner, 1826.

Fotografi

- Tappning från tappglugg, 1910–1930. Foto: Okänd

3.2 DALÄLVEN

- Akvarell, "Karl XIII:s bro", Älvkarleby, Uppland. Gjord av arkitekt Ferdinand Boberg
- Litografi, vattenfallen vid Älvkarleby, Uppland 1830-1840-tal

Fotografi

- Dalälven 2001. Foto: Olle Norling

3.3 JÄRNBRUK

- Akvarell, Strömsbergs bruk, Uppland. Gjord av arkitekt Ferdinand Boberg.
- Stämplat järnstycke, Lövestabruk, Uppland.
- Stämplat järnstycke, Husbyborg, Uppland.
Tillverkat och stämplat av Gravendahl & Thyfors, Säfsnäs socken, Dalarna.
- Konsthantverk, smed vid en stångjärnshammare samt Österbys järnstämpel.
- Slagg från smedja, 1300-tal, kvarteret Örtedalen, Uppsala. Arkeologisk undersökning 1999.

3.4 KÄRNKRAFT

- Knapp, 1970-tal, Atomkraft? Nej tack!
- Diverse knappar, 1970-tal. (Studiesamling)

3.5 JAKT OCH FISKE

- Fångstsax för hök, 1800–1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Fiskeredskap, 1800–1900-tal, Gårdskär, Älvkarleby socken, Uppland. Abborrnät (jardinjär) med flöten av näverhylsor och sänken med järnbitar eller stenar insydda i små näverpåsar. Nätstickan märkt 1882.
- Vette, alffågel, hane, 1930-tal, Söderöra, Blidö socken, Uppland.
- Patentförladdning för krut och hagel, 1900-tal, Uppsala. Svenska Förladdningsfabriken.
- Gevär med tillhörande kula och kruthorn, 1838, Torstuna socken, Uppland. Slaglåsgevär av märket Crauze im Hertzberg. Under 1800-talet hade Torstuna häradsallmänning tre skogvaktare anställda. De hade uniformer och vapen. Till uppgifterna hörde bland annat att bevaka tjuvjakt i området.

Fotografier

- Jägare med gevär och morkullor, Uppland. Foto: Gösta Wikman
- Bondefiskaren Oscar Andersson drar upp strömmingsnät vid Östermörtarö, Gräsö socken, Uppland 1992. Foto: Tommy Arvidson

3.6 SKOGSBRUK

- Barkspade, 1930-tal, Fäcklinge, Tierps socken, Uppland.
- Yxa, Vira bruk, Roslags-Kulla socken, Uppland.
- Snusförpackning, 1800–1900-tal, Stockholm.
- Väst, 1900-tal, Mossbo, Tierps socken, Uppland. Storstästen har tillhört lantbrukare Bertil Widblad (1921–2015), som använde västen vid skogsarbete. Galonen skyddade mot vätan från träden.
- Timmerhake för flottning, 1900-tal, Älvkarleö, Älvkarleby socken, Uppland.

Fotografier

- Skogsmark vid sjön Vällen, Bladåkers socken, Uppland 1989. Foto: Avena
- Flottning av timmer vid Räsö skiljeställe i Dalälven, Uppland 1967. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Skogstraktor vid Odenslätt, Tolfta socken, Uppland 1970-tal. Foto: Arbetarbladet Tierp

3.7 LERA, TEGEL OCH KAKEL, 1440–1987

- Blomkrukor, 1930–1940-tal. C J Wickmans kakelfabrik, Tierp, Uppland.
- Vitt bladkakel till flat kakelugn, 1920–1930-tal. Mönstret designat av Possecker. C J Wickmans kakelfabrik, Tierp, Uppland.

- Skröjbränt oglaserat krön till hörn på kakelugn, 1800–1900-tal. Halvfabrikat. C J Wickmans kakelfabrik, Tierp, Uppland.
- Tegelstenar av gulbrännande lera, Bergsbrunna tegelbruk, Uppland. Exempel på produktionen vid tillverkningslinje 31, vilken var i drift mellan åren 1966–1984.
- Tvåkupigt taktegel, Vittinge tegelbruk, 1987, Uppland.
- Murtegel med tassavtryck från stor hund, 1440–1550-tal, Bälunge kyrka, Uppland. Arkeologisk undersökning 2008.
- Akvareller (ej original), ritningar kakelugnar, 1905, Upsala kakelugnsfabrik AB.
- Akvarell, interiör målarsalen Upsala-Ekeby, 1889. Av Axel Anstrell (1857–1935).

Fotografier

- Kakelugnsmakare Fredrik August Olsson (till höger) och medhjälpare, Uppland 1880-tal. Foto: Okänd
- Lertäkt, Uppland 1930–1940-tal. Foto: Gunnar Sundgren

3.8 JORDBRUK

- Träskulptur, "Mor vid kon", 1950-tal. Gjord av riksspelmannen Ivar Tallroth (1904–1993).
- Träfigur, hästar, 1900-tal, Uppsala. Gjord av leksakssnidare Nils Erik Nilsson (1865–1934).

Fotografier

- Anna Alinder mjölkar, Sävasta, Altuna, Uppland 1910–1920. Foto: John Alinder
- Slå med lie, Sävasta, Altuna socken, Uppland 1910-1920-tal. Foto: John Alinder

3.9 JORDBRUK

- Träfigur, plöjningsscenen, 1900-tal, Uppsala. Gjord av leksakssnidare Nils Erik Nilsson (1865–1934).
- Fickspegel, reklam för "Westerås Landtbruksmaskiner", Morgongåva, Uppland.
- Katalog, reservdelar till skördetröska, 1959, AB Westeråsmaskiner, Morgongåva, Uppland.

Fotografi

- Odlingslandskap, Norr Hårsbäck, Västerlövsta socken, Uppland 2008. Foto: Olle Norling

3.10 FATTIG OCH RIK

Docka och vagger med sängkläder, 1920–1930-tal

Hillebola, Österlövsta socken, Uppland.

Dockan tillverkad av Schildkröt/Puppen- und Spielwaren GmbH, Tyskland.

"Denna vagger o docka har tillhört mig Dagmar Karlsson f. 9/8 1925. Jag fick den Julen 1931, vaggan har min far Skogsarb. Oskar K. gjort av en bitsockerlåda, de kan man se inuti vaggan. Han hade endast såg, morakniv o en fil till sitt förfogande. Jag minns den Julaftonen, det var ef.m. far och jag bar vatten till kossorna, vi gick på 'fågatan' när jag såg tomten i vår stuga, skrek tomten kastade min lilla hink o sprang in till mor. Ja så fick jag min docka. Titta på byxorna som dockan har. Detta hände i Hillebola gammalt bruk i Norduppland. Vilken glädje och lycka!"

- Börs, så kallad penningkatt, 1800-tal, Stockholm.
- Sypåse av gulvitt siden, målade motiv, 1700-tal, Dalarna.
- Portmonnä av gulbrunt sämskskinn, sannolikt 1700-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Docka med klänning av siden, tillhörande skor och parasoll, 1800-tal, Uppsala.

- Leksakshäst, 1930-tal, Tolfta socken, Uppland. Gjord av stataren på Strömsbergs bruk, Gustaf Edvin Åberg åt sonen Rune.
- Stickad docka med röda sockor, 1800-tal, Edinge, Tuna socken, Uppland.

Fotografier

- Tre flickor, Uppland 1910-tal. Foto: John Alinder
- Två pojkar i hemmet, Östhammar, Uppland 1910-tal. Foto: Skötsner-Edhlund

3.11 FÖREMÅL FRÅN DANNEMORA GRUVOR UPPLAND

- Hjälms, ingick i raslastare Tore Norbäck's personliga utrustning som han tog av sig efter att ha avslutat arbetet den sista arbetsdagen den 28 februari 1992.
- Varningsskylt från skylttagret i gruvlaven, 1900-tal.
- Arbetshandskar, ingick i Tomasz Stoltz personliga utrustning som han överlämnade efter att ha arbetat den sista arbetsdagen den 27 maj 1992.
- Borrkärnor på tavla, 1893. På etikett står: Dannemora Grufvor. Borrhållet N:ro 18. Svafvelgurfvans SÖ Gafvel. 46 m allm. afv. 9,10 m vågrätt åt SSO. Borrkärnor togs för att få en uppfattning om geologin och för att bestämma malmarter.

Fotografi

- Fiskbenet på 460-metersnivån, parkeringsplats för fordon, Uppland 1991. Foto: Tommy Arvidson

3.12 DEN FRUSNE SOLDATEN

- Skylt till soldattorp, 1800-tal, Hagunda socken, Uppland.
- Yxa, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Miniaturtimmerkälke, 1936, Strömsbergs bruk, Dorkarby, Tolfta socken, Uppland Gjord av Gustav Åberg, lantarbetare/statare på bruket. Alla statare tillverkade möbler och saker åt sig själva och sina barn. Det var en nödvändighet.
- Stickade sockor, 1900-tal, Forsa, Tensta socken, Uppland. Sockorna tillverkade inför jordbrukare Erik Karlssons beväring. Tillverkade av ull från gårdens får.
- Stickade vantar, 1900-tal, Forsa, Tensta socken, Uppland. En vante har "finger" för pekfinger (att användas vid skytte). Vantarna tillverkade inför jordbrukare Erik Karlssons beväring. Tillverkade av ull från gårdens får.

Fotografi

- Lotta och August Bjuv framför soldattorpet i Åkerby, Funbo socken, Uppland 1910-tal. Foto: Johan Lundin

3.13

Etikett till tvållåda och priskurant, 1900-tal

Henrik Gahns AB, Uppsala

Henrik Gahns AB grundades 1867 av kemisten Henrik Gahn och Esaias Edquist. Under namnet Upsala Tekniska fabrik tillverkade de bläck och blanksvärta i en liten fabrik vid Stora Torget i Uppsala. Företaget växte tack vare Gahns uppfinningar Aseptin, ett konserveringsmedel, och Amykos, ett desinfektionsmedel som även användes som munvatten. År 1870 flyttade fabriken till Bangårdsgatan 13 och blev aktiebolag 1872. På 1880-talet började de tillverka tvål, som blev företagets viktigaste produkt och dess mest kända efter sekelskiftet.

Fotografier

- Manuell paketering och etikettering på Gahns, Uppsala 1905. Foto: Okänd
- Tvåltillverkning, Henrik Gahns AB, Uppsala 1938. Foto: Paul Sandberg

3.14

Modell, ångmaskin, 1893, Uppsala

Tillverkad av maskinist Hjalmar Wennström (f. 1868).

Modellen visades 1897 på Stockholmsutställningen och fick hedersomnämmande.

Fotografi

- Triewalds eld- och luftmaskin. Ägare av original: Uppsala universitetsbibliotek

3.15 NYMODIGHETER

- Symaskin, 1800-tal, Uppsala.
- Tandborste av nysilver, borstdelen går att byta ut, 1800-tal, Uppsala.
- Passpoalvikare till symaskin, 1900-tal, Uppsala. Uppfinning av hattmakare John Larsen, använd till passpoaler på studentmössor
- Skrivmaskin, 1800–1900-tal, Uppsala. Bokstäver och siffror på den runda plattan. Vid varje bokstav ett hål. Önskad bokstav vrids fram över en nål. Skivan trycks ned och nålen sticks igenom hålet och hålls fast av en hake. Pappret placeras under. Skivan trycks ner så långt som möjligt och ett avtryck bildas.
- Elektrisk onduleringskam från frisörsalong, 1930-tal, Uppsala.

Fotografi

- Montering av grammofoner på Monark, Tobo bruk, Uppland 1959. Foto: Uppsala-Bild

3.16

Damcykel av märket Hermes, 1940–50-tal (På vägg)

Fittja, Enköping

På framramen märke från Nymans Verkstäder, Uppsala, med bild på guden Hermes samt Upplands landskapsvapen. Det rostfria kedjeskyddet bildar ordet Hermes. Samtliga delar, utom ringarna, är originaldelar. Cykeln har tillhört och brukats av prästfrun Elisabeth Rosander.

Modell AB Nymans Verkstäders cykelfabrik

S:t Persgatan/Salagatan, Uppsala

Från cirka 1950 fanns här maskinberedning, pressavdelning, automatsvarningsavdelning, maskinbearbetning, lackering i övre våningen och personalrestaurang på taket med terrass.

Närmast långsidans gavel: smedja, brandstation, laboratorium och gångramp som man ledde cyklarna på.

Längs Salagatan: cykellager.

Längs S:t Persgatan efter nybyggnation: emballering.

Längan närmast S:t Persgatan: rådelslager i bottenvåningen och ramtillverkning samt lager och montering en trappa upp. Där monterades cyklar och mopeder och uppe i mitten utombordsmotorer.

Låg utbyggnad längs långa mot Salagatan: expedition.

Länga längs Väderkvarnsgatan: verktygsavdelning och reparation i bottenvåning och ytbehandling, sliperi och härdning längre upp. Mindre byggnad med kontor och läkarmottagning. På skorstenen stod året 1899.

Fotografier

- Personalen på AB Nymans Verkstäder 1921. Foto: Emil L:son Finn
- Tillverkning av motorcyklar 1952. Foto: Uppsala-Bild
- Montering av cyklar 1939. Foto: Bröderna Östlings AB

3.17 BAHCO

Föremål från Bahco, Enköping

- Skiftnyckel, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Vagga med docka, 1956–2006, Enköping. När någon fått barn på Verktygsverkstan, fick denna ta hand om vaggan tills näste fick den som gratulation. Under 50 år gick vaggan runt bland de anställda, de har alla skrivit sina namn på vaggans sidor. Enbart två kvinnonamn finns med, vilket beror på att arbetet varit dominerat av män. Mot slutet blir det glesare mellan barnen bland de anställda, vilket beror på kraftiga personalminskningar. De yngre slutade och de äldre som inte längre hade småbarn var de som stannade kvar på arbetsplatsen. Vaggan visar på en stor sammanhållning bland de anställda.
- Almanacka, anteckningsbok, 2006, Enköping. Vid varje smidespress står två smeder, efter varje skift skriver de i boken vilka som stått vid pressen, hur mycket som producerats och om det varit några problem. Dagen då alla arbetare blev varslade från Bahco, 16 februari 2006 står det: "Uppsägningsmöte 30 min" och "Blåsa rent i ugnarna kan amerikanarna göra!"

Fotografier

- J P Johansson. Enköpings mekaniska verkstad. Bearbetning av skaft till skiftnycklar. Interiör från Enköpings mekaniska verkstad. Ägare av original: Enköpings museum
- Anders Åberg gör släppningsskär på brotschar. Madelene Karlsmyr skärper brotschar. Timo Tiainen formar skaft till skiftnycklar i smidespressen. 2006-2007. Foto: Lennart Engström
- Bahco industrianläggning, Stenvreten, Enköping 1989. Foto: Avena

3.18 APPARATER I KÖKET

- Elektrisk tekanna, 1950–1960-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Elektrisk doppvärmare tillverkad i Eskilstuna, 1900-tal, Alunda, Alunda socken, Uppland.
- Kaffekokare tillverkad av ASEA, 1918–1919, Uppsala. Kaffekokaren har tillhört postmästare Sivert Berghe (f. 1892) och hans hustru Anna. 1923 arbetade Sivert vid posten i Bräcke, Jämtland. Där träffade han Anna Ehrgård. De gifte sig 1926. Efter Siverts pensionering 1963 flyttade de till Uppsala. Sivert och Anna värmde kaffe i kaffekokaren på morgonen.

Fotografier

- Matexpert Eva Lundén med sonen i köket, Uppsala 1954. Foto: Uppsala-Bild
- Ingenjör Kallenberg vid ugnen, Bärby gård, Uppland 1952. Foto: Uppsala-Bild

3.19 LJUS

- Elddon, 1800-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Tändsticksställ med öppnad förpackning för tändstickor, 1800-tal, Säby torp, Tensta socken, Uppland.
- Tändsticksställ, mässing, 1800-tal, Uppsala.
- Vaxstapelljusstake, silver, 1850, Uppsala. Gjord av Ernst Gustaf Markström, verksam åren 1849–1883 (Markströms Guldsmeds AB).

- Ljusstakar, 1935, Uppsala. Gjorda av Karl Emanuel Åhlander (1880–1935), arbetare på S:t Eriks Lervarufabriker. Ljusstakarna är gjorda ”på båg”, för eget bruk på fritiden.
- Lampa, 1800–1900-tal, Målarbo, Dalby socken, Uppland. Glasröret har texten: Upsala Lamp och Lysoljeaffär UPSALA 10 III. Glaskupan ej original.
- Elektrisk skrivbordslampa, 1930–1940-tal, Uppsala.
- Förpackning gengäststickor, 1940–1945, Uppsala.

Fotografier

- Kollektivfamilj, Uppsala 1974. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Emma Osti, Uppsala 1899. Foto: Henri Osti

3.20 VÄRME

- Leksaksspis, dockskåpsinredning, 1860-tal, Uppsala.
- Kakelugn, gulglaserad, 1850-tal, Uppsala. Troligen dockskåpsinredning.
- Elektriskt värmeelement, 1900-tal, Tjocksta, Danmarks socken, Uppland.
- Teckningar, kakelugnar (ej original), 1800–1900-tal, Uppsala. Aktiebolaget S:t Eriks lervarufabriker.
- Leksakskakelugn. (Studiesamling)

Fotografi

- Familj vid öppen spis, Östhammar, Uppland 1930-tal. Foto: Skötsner-Edhlund

3.21 HEMMETS EL

- Strykjärn, 1800–1900-tal, Vänge socken, Uppland.
- Elektriskt strykjärn, 1900-tal, Uppsala.
- Gaspollett, kopparlegering, 1930-tal, Uppsala. Åtsida: UPPSALA STADS GASVERK. Frånsida: Uppsala stadsvapen.
- Radio, dockskåpsinredning, 1915, Uppsala.
- Telefonapparat, leksak, 1940-tal, Tärnsjö/Uppsala.
- Träskulptur, ”Vid tvättbrådan”. Gjord av Hans Lustig (1927-2016) Uppsala.

Fotografier

- Radiolyssning, Österbybruk, Uppland 1920-tal. Foto: Frans Sjöberg
- Kvinna vid strykbråda, Uppsala 1938. Foto: Paul Sandberg
- Familj tittar på tv i hemmet, Tobo bruk, Uppsala 1958. Foto: Uppsala-Bild
- Två flickor lyssnar på radio, Gryta socken, Uppland 1920-tal. Foto: Josef Jansson

3.22

Livkjol för barn, 1800-tal

Vargsättra, Riala socken, Uppland

Livet är tillverkat av mörkblått, tuskaftat ylle med ett foder av oblekt linne i delar av framstyckena. Resten av fodret är randigt i oblekt och ljusblått lingarn samt blått ullgarn. Det har sylade hål för snörning på axelbanden och framkanterna, med dekorationsstygn i oblekt lingarn. Livet är lagat med blått halvulle.

Kjolen är gjord av rödmönstrad kattun med blommor i vitt och brunt. Den är matelasserad med linnefoder och har en hake och hyska i mässing framtill. Matelasseringen är sydd med förstygn i blått lingarn i höger ärms kulle och fodret nertill på höger ärm trasigt.

Plagget ingår i en samling klädesplagg och skor hittade på vindsbjälklaget under taket i ett äldre hus på gården. Flera generationers gångkläder hade lagrats efter att de inte längre var användbara. Samlingen speglar slitaget och återbruket i bondesamhället och täcker modetrender från slutet av 1700-talet till 1800-talets mitt.

3.23 SKAPA, LAPPA OCH LAGA

- Morakniv och slida av läder, 1800–1900-tal, Klev, Alunda socken, Uppland.
- Nåletui, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Nåldyna av ben med utskuren kvinnofigur, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Träsked med kryssmönster, 1800–1900-tal, Uppland.
- Nåldyna i sammet och siden, 1800-tal, Gävle, Gästrikland.
- Väv- och mönsterbok, handskriven från 1861, Östergötland. "Utgifwen af undertecknad Dels utaf Lärdom och dels utaf prackterad erfarenhet utaf 26 år. F. Ph Jansson Kånst Wefware".
- Nåldyna av sidenatlas, 1800-tal. Gavs till Ingeborg Källström (f. Udén 1862), som lysningspresent år 1882 från en av hennes tärnor, Anna Rydin (1863–1936), dotter till professor Herman Rydin i Walmstedtska gården, Uppsala. Ingeborg föddes på Uddnäs gård, Almunge socken, Uppland, men bosatte sig efter giftermålet i Stockholm.
- Sked, 1800–1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Stickad socka med fem olika stoppningar, 1900-tal, Uppsala. Sockan har förvarats i ett modellskåp i en slöjdsal vid Nannaskolan och är ett lärarexemplar.
- Stickade tumvantar, 1980-tal, Uppsala. Motiv: kungsängsliljan, gräset på Kungsängen och Fyris vågor, på tummen Upplandsvapnet och på insidan vävmönster. Tillverkade och formgivna av Ingrid Lind (f. 1912).
- Stoppgarner, 1900-tal, Uppsala. Från butiken Nanny Krolls Eftr. som grundades på 1910-talet och låg på Syslomansgatan 5. Butiken lades ned omkring 1970.
- Stoppapparat med originalförpackning, för stoppning av nylonstrumpor, 1900-talet, Tjocksta, Danmarks socken, Uppland.
- Mönsterbok "Moster Emmas VÄFBOK", 1900-tal, Uppsala. Samlades in av Uppsala läns hemslöjdsförening under åren 1916–1978.

Fotografier

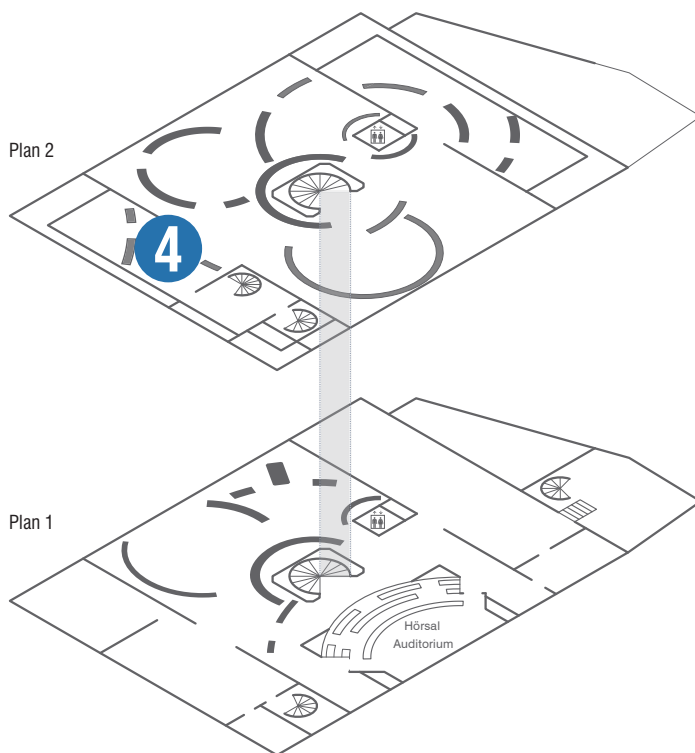
- Slöjdflickor, Högre Folkskolan, Uppsala 1948. Foto: Paul Sandberg
- Skräddare, Uppland 1920-tal. Foto: John Alinder
- Träslöjd, Eda barnkoloni, Uppland 1951. Foto: Uppsala-Bild

3.24 LUMPSAMLARE

- Papper, 1800-tal, Järlåsa socken, Uppland. Tillverkat vid Lingonbacka pappersbruk.
- Arkivhandling, kungörelser om lumpsamlandet 1774 och 1812 vid Lingonbacka pappersbruk, Järlåsa socken, Uppland.
- Livgjord till mansbyxor, 1700–1800-tal, Vargsättra, Riala socken, Uppland.
- Byxfragment, 1700–1800-tal, Vargsättra, Riala socken, Uppland.

RÖRELSE

Till Uppland kom de första människorna för 8 500 år sedan. Med enkla båtar tog de sig ut till öarna som börjat stiga ur havet efter istiden.

4.1 LÅNGVÄGA FÖREMÅL

Pilgrimsmärken, 1400–1500-tal

- Troligt pilgrimsmärke, sent 1400-tal, kvarteret Rådstugan, Uppsala. Tillverkningsort okänd. Kalvariegrupp, Kristus på korset, Maria och aposteln Johannes. Arkeologisk undersökning 1981. Inlån Statens Historiska Museer, Stockholm.
- Pilgrimsmärke, omkring 1500, kvarteret Kroken, Uppsala. Tillverkat i Vadstena. Heliga Birgitta sitter med bok. Arkeologisk undersökning 1982. Inlån Statens Historiska Museer, Stockholm.
- Pilgrimsmärke, omkring 1450, Karlskyrka ruinområde, Söderbykarls socken, Uppland. Tillverkat i Vadstena. Heliga Birgitta sitter vid skrivpulpet. Inlån Statens Historiska Museer, Stockholm.

Medeltida glasfragment, 1280-1500-tal, Uppsala

- Glas, remmare, Uppsala franciskankonvent, kvarteret Torget. Arkeologisk undersökning 1972.
- Glasfragment, "vetro a retortibård", tvinnad glastråd, 1500-tal. Troligen importerat från Venedig. Arkeologisk undersökning 2018.
- Glasfragment, venetiansk emaljerad bågare (Aldrevandinbågare), 1280–1350-tal. Arkeologisk undersökning 2021.

Silverkompass, 1600–1700-tal

Skeve, Vaksala socken, Uppland
Tillverkad av N. Bion, Paris, Frankrike
Inlån Statens Historiska Museer, Stockholm

Beslag från gravhög, 500–600 e.v.t.

Gnista, Danmarks socken, Uppland. Arkeologisk undersökning 2013

- Beslag av kopparlegering. Till sköld. I form av vildsvinshuvud i profil.
- Tre beslag av kopparlegering. Till sköld. Förgyllda. Har formen av ett huvud. Ögon av granater.

Spelbrickor valben, gravhög, 500–600 e.v.t.

Gnista, Danmarks socken, Uppland. Arkeologisk undersökning 2013

4.2 KRIGSBARN FRÅN FINLAND

- Leksaksnalle, 1940-tal, Uppsala
- Namnlapp, 1940–1945, Uppsala

Namnappen har tillhört Ester Thorslund (1895–1986). Mellan åren 1943 och 1986 bodde hon i Uppsala och under krigsåren tog hon emot ett barn från Finland. Namnappen skulle hängas på barnet vid återresan till Finland.

Fotografi

- Finska flyktbarn inför avresan från Sverige, Uppsala omkring 1947. Foto: Uppsala-Bild

4.3 INVANDRAD ARBETSKRAFT BYGGER DOMKYRKAN

- Byggnadsdetaljer av kalksten, huggen dekor, 1270–, Uppsala domkyrka. Arkeologisk undersökning 1975
- Huggmejslar av järn, 1270–, Uppsala domkyrka. Arkeologisk undersökning 2019

Fotografier

- Uppsala domkyrka från Slottsbacken 1872. Foto: Henri Osti
- Uppsala domkyrka från nordväst. Träsnitt i Rudbecks Atlantica 1679 (beskuren).

4.4 RELIGIÖS UTVANDRING

- Bok, Vägledning för emigranter, 1846. Bok, Några råd och underrättelser för utvandrare till Amerikas förenta stater, 1854. (Studiesamling)
- Konstverk, Sådd vid Bishop Hill och Skepp med emigranter i storm. Konstnär Olof Krantz (ej original)
- Karta över Bishop Hill. Ägare av original: Uppsala universitetsbibliotek

Inlån Bishop Hill-sällskapet, Biskopskulla, Uppland

- Bok, Några sånger samt böner. Bok, Erik Janssons katekes. Bok, Erik Jansismens historia.

4.5 VALLONER

- Räcklapp, 1900-tal, Gimo, Skäfthammar socken, Uppland. Sydd av Anna Sandlund, som gjorde räcklappar till sin far, smed vid Gimo bruk. Räcklappen skyddade handen när det heta stångjärnet smiddes under hammaren.
- Träsko för smed, 1800–1900-tal, Österbybruk, Films socken, Uppland.
- Förskinn för smed, 1800–1900-tal, Österbybruk, Films socken, Uppland.

Akvareller gjorda av arkitekt Ferdinand Boberg. (På vägg)

- Älvkarleö bruk, Älvkarleby socken, Uppland
- Strömsbergs bruk, Tolfta socken, Uppland
- Vira bruk, Roslags-Kulla socken, Uppland
- Lancashiresmedjan vid Älvkarleö bruk, Älvkarleby socken, Uppland
- Smedja, Österbybruk, Films socken, Uppland

Fotografier

- Vallonsmeden Johan August Hübinette, Lövestabruk, Uppland 1930. Foto: Okänd
- Ånghammaren, Österbybruk, Uppland 1888-1895. Foto: Okänd
- Räckhammaren, Lövestabruk, Uppland 1880-1900. Foto: Okänd
- Smeder, Uppland. Foto: Okänd

4.6 NAVIGATION

- Skeppskompass av mässing, 1800-tal. Tillverkad i London. Uppgifter om proveniens saknas.
- Pinnkompass, 1700–1900-tal. Inristade graderingar och väderstreck. Snören med "pinnar". Hjälp för redovisning av seglad kurs och distans under en rorsmans fyratimmarspass. Uppgifter om proveniens saknas.
- Timglas, logglas, 1800–1900-tal, Öregrund, Uppland. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Sextant, 1800–1900-tal, Öregrund, Uppland. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Porträtt, sjökapten Pehr Asplund, 1850, Ängskär, Uppland. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Långkikare, 1800–1900-tal, Öregrund, Uppland. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.

Fotografi

- Sundberg och Holmertz, Östhammar, Uppland 1892. Foto: Skötsner-Edlund

4.7 PENGARS HISTORIA

- Våg med vikter, brons, 900-tal. Valsgårde, Uppsala socken, Uppland. Arkeologisk undersökning 1950. Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum
- Vikthäst. Studentholmen, Uppsala. Arkeologisk undersökning 1907. Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum

Mynt och sedlar, 1450–1914-tal

- Silvermynt, 1570–1579 (Johan III), präglat i Stockholm. Fyndomständighet okänd.
- Portmonnä, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Kopparmynt/1/2 daler SM, 1723 (Fredrik I), präglat i Avesta. Uppsala.
- Baltiskt mynt, 1650–1660-tal, kvarteret Duvan, Uppsala. Arkeologisk undersökning 1971.
- Kopparmynt/1/6 öre SM, 1708 (Karl XII), Vassunda socken, Uppland.
- Kastpenning, silver, 1792, präglad till Gustaf III:s begravning. Kastpenningar, begravningspenningar eller kröningspenningar kastades ut till åskådarna i samband med kunglig begravning eller kröning. Fyndomständighet okänd.
- Silvermynt/Örtug, 1405–1439 (Erik av Pommern), präglat i Stockholm. Bälinge kyrka, Uppland. Arkeologisk undersökning 2008.
- Silvermynt/Fyrk, 1585 (Johan III), präglat i Stockholm. Bälinge kyrka, Uppland. Arkeologisk undersökning 2008.
- Silvermynt/1/2 öre, 1600 (Karl IX/riksföreståndare), präglat i Stockholm. Bälinge kyrka, Uppland. Arkeologisk undersökning 2008.
- Mynt/2 Rundstück, 1668, präglat i Reval, Estland. Vårfrukyrkan, Enköping. Arkeologisk undersökning 1974.
- Silvermynt/Brakteat krönt A Ylla, 1430–1470, präglat i Västerås. Enåkers kyrka, Uppland. Arkeologisk undersökning 2014.
- Silvermynt/Brakteat krönt H Yllc, 1410 (Erik av Pommern), präglat i Stockholm. Enåkers kyrka, Uppland. Arkeologisk undersökning 2014.
- Silvermynt/1 fyrk, 1530 (Gustav Vasa), präglat i Västerås eller Åbo. Husbyborgs kyrkoruin, Tierps socken, Uppland. Arkeologisk undersökning 1971.

Sedlar

- Sparbössa. "Hemsparbössa", 1900-tal, Stockholm. Ett hål för mynt och ett för sedlar.
- Sedel i valören en krona, 1914, Sveriges Riksbank. Uppsala.
- Sedel i valören en riksdaler riksmünt, 1871, Sveriges Riksbank. Uppsala.
- Sedlar i valören 14 skillingar, 1803, Stockholm. Uppsala.
- Sedel i valören 8 skillingar banco, 1845, Stockholm. Uppsala.
- Sedel i valören 16 skillingar banco, 1846, Stockholm. Uppsala.

4.8 SJÖFART OCH HANDEL

- Smörjhorn för segelsömnad, 1900-tal, Uppsala. Kohorn med ristad och skuren dekor, bland annat symbolen "tro, hopp och kärlek".
- Leksaksbåt alt. modell, 1800–1900-tal. Tillverkat vid träslöjdsundervisning i Prinsens skola, Uppsala.
- Anslag, arkivhandling. Aprilis Månads-Tara. Anno 176... (På vägg)
- Tavelmodell, fullriggaren "Maria", 1800–1900-tal, Öregrund, Uppland. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Segelsömmarpåse, 1800–1900-tal, Öregrund, Uppland. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Fartygsmodell, "Ölandssnipa", 1980, Stockholm. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Skeppslykta, 1800–1900-tal, Uppsala. (Monter nere till höger)

4.9 TÅG OCH VAGNAR

- Knappar av mässing med lokomotiv, 1800–1900-tal. Tillverkade av CC Sporrang & Co, Stockholm.
- Uppslagsbok för lokomotivförare och eldare, 1800-tal, Dannemora socken, Uppland.
Arbetsbeskrivningar, armaturförbättringar, smörjanordningar och bromsapparater.
- Modell ånglok "Göta", användning 1863–1873. Tillverkad i Nederländerna. Inlån Järnvägmuseet, Gävle.
- Modell ånglok, "Blixten", användning 1863–1873. Tillverkad i Nederländerna. Inlån Järnvägmuseet, Gävle.
- Leksakskärra, 1800–1900-tal, Uppsala. (Monter nere till vänster)
- Leksakståg, 1940-tal, Tärnsjö/Uppsala. (Monter nere till vänster)
- Inramat fotografi (ej original), dressin framför banvaktarstuga, 1900-tal.
- Tidningsurklipp ur "Ny illustrerad Tidskrift" (ej original), 1869. "Festligheter i banhallen i Uppsala...".

Fotografi

- Järnvägen i Fröslunda, Altuna, Uppland 1910–1930. Foto: John Alinder

4.10 GAHNS, PRICKS OCH SLOTTIS**Leksaksbutik, 1800–1900-tal, Uppsala****Produkter från Henrik Gahns AB, 1867–1968, Uppsala**

- Förpackning, alunsten, 1950-tal.
- Etiketter "Lanojatvål", 1890-tal.
- Etikett "Gahns såpa", 1941.
- Tvålförpackning, 1900-tal.
- Solkrämstubb, 1900-tal.
- Hårolja "Gahns Macassarolja", 1900-tal.
- Flaska "Eau de Cologne", 1800-tal.
- Tvålblad i förpackning, 1900-tal.

- Rakkrämstub med förpackning, 1900-tal.
- Tvålask "Savon Oriental", 1800–1900-tal.
- Barnpuder "Gahns Do-Do Barnpuder", 1900-tal.
- Rakprodukter i presentförpackning "Tschania", 1900-tal.
- Fotpuder "Borzita", 1900-tal.

Spiegel från Harriet Kjells damfrisering, 1930-tal, Uppsala

Produkter från AB Upsala Ättiksfabrik/AB Slottsindustrier/Slotts AB, 1919–2008, Uppsala

- Senapsburk, 1900-tal. Denna typ av burk användes av varm-korv-gubbarna.
- Senapsburk utformad som tunna, före 1968.
- Senapsburk med pressat vågmönster, 1930–1940-tal.
- Senapsburk "Uppsala superior mustard", före 1969.
- Senapsburk "SLOTTS starka senap", 1990-tal.
- Senapstub "SLOTTS senap", tillverkad fram till och med 2008.
- Senapsburk "Gästbudssenap", efter 1986.
- Senapsglas utan lock, före 1969.
- Senapsflaska "Slotts Original", tillverkad fram till och med 2008.
- Senapsburk "Slotts Gästabud Mild & Söt", tillverkad fram till och med 2008.
- Senapsburk "Slotts Skånsk Senap Stark & Grovkornig", tillverkad fram till och med 2008.
- Senapsburk "Slotts senap Gästabud Stark & Söt", tillverkad fram till och med 2008.
- Senapsburk "Slotts senap Original", tillverkad fram till och med 2008.

Föremål från Pricks Bagerier AB, 1933–2004, Tierp, Uppland

- Pepparkaksburk, 1900-tal.
- Reklamskylt för "Pricks pepparkakor".

Fotografier

- Reklam för Slotts senap för AB Upsala Ättiksfabrik 1939. Foto: Paul Sandberg
- Packning på Henrik Gahns AB, Uppsala 1937. Foto: Paul Sandberg
- Henrik Gahns AB 1937. Foto: Paul Sandberg
- Packning av pepparkakor på Småbrödsfabriken Prick, Tierp, Uppland 1953. Foto: Uppsala-Bild
- Pricks varubil 1953. Foto: Uppsala-Bild

4.11 KOLONIALVAROR

- Snusdosa, nysilver, 1800-tal, Uppsala. Vridbart mått upptill. Text: "Tillhör Uppsala Anatomiska sal". Användes av medicinstuderande.
- Tobaksskrin, 1800 – 1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Tobaksburk, gjuten dekor, 1800 – 1900-tal. Hällefors bruk, Södermanland.
- Tobakstullstämplar, 1826.
- Tobaksdosa, 1600-tal, Singö, Uppland.
- Sjöskumspipa (ej komplett), 1800–1900-tal, Klev, Alunda socken, Uppland.
- Cigarrettask, 1900-tal, Uppsala.
- Tobaksflätor, 1900-tal, Uppsala. Såldes i G Lindholms Matvaruhandel, S:t Olofsgatan 5.
- Snusdosa, horn, 1900-tal, Uppsala.

- Pipa, 1900-tal, Uppsala.
- Tobaksskrin, fanér plommonträ, 1700-tal, Uppsala.
- Holländska kritpipor, ca 1625, kvarteret S:t Per, Uppsala. Arkeologisk undersökning 1965.
- Påse "O.A. Nordling, Cigarrimport", 1900-tal, Uppsala.
- Tobakspung, 1800–1900-tal, Skråmsta, Haga socken, Uppland.
- Kryddskrin, skuren dekor, 1781, Skuttunge socken, Uppland.
- Salthorn, 1800–1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Kryddskrin med burkar, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Kryddburkar, 1900-tal, Uppsala.
- Låda för salt, 1920–1930-tal, Uppsala.
- Sockertopp, 1939–1946, Uppsala.
- Sockerask, 1800–1900-tal, Rödbo, Alsike socken, Uppland.
- Teburk, näver, 1800–1900-tal, Kvarnbo, Uppsala.
- Teburk "Ceylon-te", 1800–1900-tal, Uppsala.
- Teskrin, mahogny, 1810–1830-tal, Uppsala.
- Chokladburk "A-B. Chokladfabriken Fyris Upsala", 1900-tal, Uppsala.
- Kakaoburk, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Kakaoburk "Mazetti", 1900-tal, Uppsala.
- Kakaoburkar, leksak, 1900-tal, Ärkebiskopsgården, Uppsala.
- Leksaksvåg, 1900-tal, Ärkebiskopsgården, Uppsala.
- Kaffeburk, bok, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Kaffeburk "J.F. Germudson Kaffe", 1800–1900-tal, Uppsala.
- Kaffeburk, 1950–70-tal, Uppsala.
- Klarmedel till kaffe, 1900-tal, Hjalsta socken, Uppland. Påsen kommer från Tuna handel (ca 1880–1970).
- Kaffekvarn, trä, 1865, Vassunda socken, Uppland.
- Kaffekvarn, 1800–1900-tal, från kaféet i gamla "Trähästen", Svartbäcksgatan 1, Uppsala.
- Rymdmått, halvspannsmått, 1800-tal. På alla sidor krönt men inbrända årtal och initialer. Uppgifter om proveniens saknas.
- Påsar med kaffebönor, 1900-tal, Stockholm. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Kritpipa, 1700-tal, Älvsnabben, Muskö socken, Södermanland. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Fartygsmodell, fullriggaren "Union" av Stockholm. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Skylt, 1800-1900-tal. Skylten har suttit vid tobaksaffär på Kungsängsgatan 8, Uppsala, innan byggnaden revs inför uppförandet av varuhuset Forum 1949. (Hänger i taket)

4.12 LEKA AFFÄR

Marknadsstånd, 1900-tal, Sala, Västmanland

Fotografi

- Tuna backars lekskola, Uppsala 1956. Foto: Uppsala-Bild

4.13 SAMISKT I SAMLINGARNA

- Pastellteckning, 1920-tal. Gjord av Gertrud Nilsson (1878–1970). Gertrud Nilsson, född i Uppsala. Hon tjänstgjorde som lärare i Stockholm och tillbringade somrarna i Jämtland.
- Selbåge/Selkrok troligen gjord av renhorn, 1700–1800-tal. Råstaholm, Tensta socken, Uppland

Samedräkt, kolt, skärp, mössa/hätta och skinnpung, 1900-tal (På vägg)

Enligt uppgift skänktes koltan på 1920–1930-talet som gåva eller möjligen som ersättning för inkvartering på ett gästgiveri i Vittangi. En samekvinna hade inte råd att betala på annat sätt. Genom en gåva från Norrbottensakademien till etnolog Phebe Fjellström (1924–2007) hamnade koltan i Uppsala.

Koltens ursprung är okänt. Eventuellt är det en kolt som sytts för att säljas till turister. Kanske är den sydd i något perifert område? Kanske fanns inget annat material att tillgå? Kanske har den sytts på detta sätt för att fungera som handelsvara?

Skärpet är av en typ som finns både i Karesuando-samiskt och Jukkasjärvi-samiskt dräktskick. Den blå kantningen kan tyda på att det hör till Jukkasjärvi. I Karesuando kantar man vanligtvis med rött tyg eller skinn. Bältet är nött och använt. Finbälten har silverknappar fastsydda på mittbandet. När bältet blir gammalt och inte längre fint, så sprättas ofta silverknapparna bort och sys fast på ett nytt bälte.

Mössan. Karesuando-samiska kvinnomössor är vanligen röda, blå kan förekomma och även kombinationen röd och blå samt svarta till begravning och som änke-mössa. Spetsen runt framkanten är nuförtiden längre än den var förr. De äldre mössorna är friare i val av tyg. Yttermössor kan vara blå. Den vita mössan är ovanlig, men genuin och tillhörig Karesuando-samiskt dräktskick. Eventuellt att mössan varit röd men att den av någon anledning har blekts.

Fotografier

- Skolklass från Skarvsjöby skola, Storuman, Västerbotten, med sina lärare Helfrid Leijer och Ester Näsval, på besök i Uppsala 1938. Foto: Paul Sandberg
- Paret Pejok, Uppsala 1959. Foto: Axel Sagerholm

4.14 DISTINGSMARKNAD

- Kopparstick (ej original), ur berättelsen om drottning Disa, 1650–1698. Konstnärer Ehrenstrahl & Emmet.

Fotografi

- Marknad på is, Fyrisån. Träsnitt ur Olaus Magnus Historia om de nordiska folken 1555.
Ägare av original: Uppsala universitetsbibliotek

4.15 RESOR

- Kliché, utflyktsbiljett Uppsala-Lenna Jernväg, 1950–1990-tal. Östmans boktryckeri (1919–2000), Uppsala.
- Diligensbiljett, 1864. För en plats i diligens nr 4 mellan Stockholm och Uppsala.
- Spårvagnsbiljett, 1940–1950-tal, Uppsala.
- Platsbiljett för tåg, 1900-tal. Tågbiljetten låg i anteckningsbok som tillhört läraren och slöjdaren Gertrud Nilsson (1878–1970), Stockholm.
- Telegram, 1865, Uppsala. Till ”professorskan Rydin, Upsala”, Eleonora (Nora) Rydin, 30 januari från maken Herman Ludvig Rydin.
- Respass. Ägare av original: Landsarkivet

Fotografier

- Konduktör, lokförare, överkonduktör och stationskarl på Uppsala centralstation 1890-tal. Foto: Henri Osti
- Märta Lundqvist, spårvagnsförare vid Upsala Spårvägs AB 1940. Foto: Paul Sandberg

4.16 TRÅDSLÖJD

- Flaskkorg använd för spritflaskor, 1800–1900-tal, Morgongåva, Uppland.
- Ljusstake "luffararbete", 1800-tal, Uppsala.
- Brödnagg, 1800–1900-tal, Uppland. Naggen köptes och användes av Lovisa Andersson (1859–1922) född i Hummelsta by, Litslena socken. Enligt uppgift köptes denna typ av brödnaggar av kringvandrande "ståltrådgubbar".
- Dockvagn, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Grytställ "luffararbete", 1800–1900-tal, Uppsala.
- Klädgalge "luffararbete", 1900-tal, Tjocksta, Danmarks socken, Uppland.

4.17 HANDELSRESANDE

- Näverkont, bärremmar av sadeljord, 1800–1900-tal. Österby, Läby socken, Uppland
- Unica-box, 1900-tal. Tillverkad av AB Tidan, Mariestad, Uppsala
- Portfölj, 1930–1940-tal. Barköbro, Börstils socken, Uppland. Portföljen har tillhört Helmer Bergström (1900–1972). Han reste runt och sålde livförsäkringar till familjer som nyligen fått barn. Helmer, hans hustru samt fem barn levde enkelt. Man hade en ko, en gris, höns samt det Helmer tjänade som försäkringsförsäljare.
- Väska med provskor, 1930–1950-tal (bild). Uppsala. Användes av handelsresande som sålde skor för AB Joh. Ekholms skofabrik (1902–1954).

Fotografier

- Ballongförsäljare på vårmärknad i Tierp, Uppland 1973. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Gårdfarihandlare, Östhammar, Uppland. Foto: Skötsner-Edhlund

4.18 RESA I ARBETET

- Bryggarvagn dragen av häst, 1860-tal, Uppsala.
- Stockholms spårvägsspel, 1900-tal, Uppsala.
- Gengaslastbil, 1930–1940-tal, Uppsala.
- "Tivolidocka", 1900-tal, Uppsala. Dessa dockor var ofta tivolivinster under första hälften av 1900-talet. De var ofta otympliga och inte avsedda eller lämpade för lek. I stället blev de en prydnad i hemmet. Ursprunget är nästan alltid Italien.

Fotografi

- Tyra Edhlund med dockor och leksaksbil, Östhammar, Uppland 1908–1910. Foto: Skötsner-Edhlund

4.19 SKOR

- "Galoscher", 1800–1900-tal, Uppsala.
- Skridskor, 1800-tal, Rångsta, Viksta socken, Uppland.
- Sjösko (tryga), 1800–1900-tal, Bälinge socken, Uppland. För slätter på sumpiga ängar.
- Näbbkängor, 1800–1900-tal, Uppsala. Använda som skidpjäxor.
- Sparksko, 1900-tal, Norrboda, Gräsö socken, Uppland. Skon fästes om den fot som man använde när man sparkade sig fram med sparkstötting.
- Halmsko, 1930–1940-tal, Uppsala. Sattes utanpå tunnare skor för att hålla värmen.
- Barnsko, 1908–1910. AB L.E. Larsson & Co skofabrik (Hästens skofabrik), Uppsala.
- Barnkänga, 1900–1910. AB L.E. Larsson & Co skofabrik (Hästens skofabrik), Uppsala.

- Stövel av läder och galon, 1880–1950. AB L.E. Larsson & Co skofabrik (Hästens skofabrik), Uppsala.
- Kristidssko, 1940-tal, Uppsala. Gjorda av papperstyg med delad sula och klack av trä.
- Herrsko (boots) med damasker, 1900-tal. AB L.E. Larsson & Co skofabrik (Hästens skofabrik), Uppsala.
- Badsko, 1930-tal, Uppsala.
- Damsko "Syster Sko", 1900-tal. AB L.E. Larsson & Co skofabrik (Hästens skofabrik).
- Laddor, 1920–1940-tal, Uppsala. Sattes över skon som snöskydd.
- Herrsko "Kenneth" med tillhörande lapp, 1900-tal. AB L.E. Larsson & Co skofabrik (Hästens skofabrik).
- Snösko (skarbage eller tryga), Holmsby, Harbo socken, Uppland.

Fotografier

- Karin och Gösta med vänner på promenad, Uppsala 1930-tal. Foto: Karin Krantz
- Tre unga kvinnor, Uppsala 1890-tal. Foto: Anders Larsson
- Professor Lindgren, Uppsala 1860-tal. Foto: Henri Osti
- Karl, Edit och Axel Ekbohm, Uppsala 1880-tal. Foto: Erik Dahlberg

4.20 ATT VARA PÅ VÄG

- Vägkarta, 1801, "Wäg-charta genom Upsala höfdingedöme"
- Ölkanna/ölstänka, 1800-tal, Alsike gästgivargård, Alsike socken, Uppland.
- Börs, 1800-tal, Uppsala.
- Damhatt, 1910-tal. Tillverkad hos Alma Engelbrechts Mode, Uppsala.
- Klänning, 1900-tal, Roslags-Bro, Uppland.
- Resväskor, 1800–1900-tal, Uppsala/Stockholm.
- Herrhatt, 1900-tal, Tjocksta, Danmarks socken, Uppland. Från Peterséns hattaffär i Uppsala.
- Åkkappa, 1800-tal, Myrsjö, Torstuna socken, Uppland.
- Sjövärdgiveritavla, 1800–1900-tal, Djurö, Värmdö, Uppland.
- Gästgiveritavla, 1800–1900-tal, Alsike socken, Uppland.
- Oljemålning, 1900-tal (ej original), hästskjuts, Tensta socken, Uppland. Konstnär Johan Wilhelm Lindström (1880–1965).
- Inramat fotografi, hästskjuts, 1800-1900-tal, Dannemora socken, Uppland.
- Skylt till buss, 1900-tal, Uppland. (Sitter på vägg)

Fotografier

- Häst och släde, 1910–1926. Foto: Josef Ärnström
- Hästskjuts med Alma och Elin Laurén, Gamla Uppsala 1920-tal. Foto: Bröderna Östlings AB
- Gästgivargård, Uppland 1910–1930. Foto: John Alinder

4.21 SLANKVECKAN

Fotografier

- Statarparet Erik Gustaf och Anna Charlotta Eriksson firar järnbröllop, Uppsala 1942. Foto: Paul Sandberg
- Innergård, Uppsala före 1900. Foto: Okänd
- Oktoberflyttning, Uppsala 1940. Foto: Paul Sandberg

4.22 SOUVENIRER

- Glas, Stockholmsutställningen 1897.
- Bägare, Stockholmsutställningen samt jubileum Oscar II:s 25 år som regent, 1897.

- Näsdruk med ask, Stockholmsutställningen 1897.
- Ask med broderat lock, 1900-tal, Uppsala.
- Medalj i ask, Industriutställningen 1866, Stockholm.
- Askkopp, Hantverksutställningen 1921, Uppsala.
- Bägare med öra, Ramlösa brunn, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Ask med motiv från Hamburg, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Nålhus, egyptisk obelisk med hieroglyfer, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Dockhatt, Stockholmsutställningen 1897.
- Scarf, köpt på varuhuset "Lafayette" i Paris 1955, Uppsala.
- Ferrotyp (ej original), med tillhörande fodral, köptes på Distingsmarknaden 1906 i Uppsala. På bilden Sigrid Cederström, Gustav A Jäderhorn och Gunnar Hellström.
- Kopp, Uppsalamotiv, 1800-tal, Uppsala.
- Märke "Åreskutan", 1940-tal, Uppsala.
- Vimpel, Uppsalamotiv, 1900-tal, Uppsala.
- Kruka "Örbyhus", 1940–1950-tal, Uppsala. Tillverkad av Uppsala- Ekeby AB.
- Kruka "Uppsala", 1940-tal, Uppsala. Tillverkad av Uppsala- Ekeby AB.
- Sked, Uppsalamotiv, 1900-tal.
- Träsked från Distingsmarknaden 1926 i Skytteanska trädgården, Uppsala. "Med denna sked åt jag soppa där, då jag erhöll skeden jämte soppa för 50 öre, Ingrid Wistedt".
- Resväska, 1930-tal, Uppsala.
- Termometer, 1965, Tjocksta, Danmarks socken, Uppland.
- Plakett, Upplands fornminnesförenings jubileum år 1944. Formgivare Bror Hjorth.
- Fat "Örbyhus slott", 1900-tal.
- Vas "Alunda kyrka", 1900-tal.
- Askkopp, minne av Upplands fornminnesförenings besök hos Gustavsbergs AB den 15 september 1929.
- Fotografialbum, 1890–1920, Uppsala. Uppgifter om proveniens saknas.
- Hattnål med mikromosaik, 1800–1900-tal, påträffad i gården Långkatekesen, Öregrund, Uppland. Nålen sannolikt inköpt i Italien.
- Häfte, bilder från Stockholm, 1800–1900-tal.
- Docka, 1900-tal, Jamaica. Inköpt på Amerikalinjen. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Igelkottfisk, 1900-tal, Stockholm. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Huvuden av kokosnöt, 1850-tal, från ögruppen Andamanerna, Indiska oceanen. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Sjögräs i flaska. "Minne från Sargassohavet". Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Japansk mask, 1800–1900-tal. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Skal från jättemussla. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Kamera och filmkamera, 1940–1950-tal. (Studiesamling)
- Figur "Vattholmaängel", 1970-tal, Vattholma, Uppland.
Omkring slutet av 1920-talet hittade gjutaren Tjäder en rostig plåtbit, en liten gjutjärnsdetalj i skrothögen och gjorde en ängel efter den. De första exemplaren gjordes på fusk. "På fusk" hette det när man gjorde en sak åt sig själv på arbetstid. Han gjöt luckor till värmeugnar under spisen med ängeln på. Osäkert när ängeln började tillverkas som souvenir i större omfattning. Gjuteriet slog igen 1971–1972.

Fotografier

- Christiane och Ruben Liljefors på Uppsala centralstation, 1900 – 1901. Foto: Carl Liljefors
- Åke Claesson med sällskap vid Uppsala centralstation 1949. Foto: Uppsala-Bild
- Turistinformation, Arlanda, Uppland 1960. Foto: Uppsala-Bild

- SJ:s resebyråinviqning, Uppsala 1948. Foto: Uppsala-Bild
- Hedvig Gyllenhaal och Anna Rydin med sällskap i Paris omkring 1900. Foto: Albin

4.23 BADLIF

- Damhatt, 1800–1900-tal, Uppsala. Tillverkad av Upsala Stråhattsfabrik och Modemagasin,
- Dockhatt, 1860-tal, Uppsala.
- Herrhatt, 1800–1900-tal, Uppsala. Importerad av Nordiska Waruhuset.
- Väska, dockskåpsinredning, 1900-tal, Uppsala.
- Baddräkt, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Kakelplatta, 1925, Uppsala. Tillverkad av Upsala-Ekeby AB.
- Baddräkt, 1900-tal, Tjocksta, Danmarks socken, Uppland.
- Baddräkt, 1800–1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.

Fotografier

- ”Badgummornas fest”, roddtävling med tunnor, Östhammar, Uppland. Foto: Skötsner-Edhlund
- Lektor Ödman med sällskap på berghäll, Öregrund, Uppland. Foto: Skötsner-Edhlund

4.24

- Höghjuling, 1800-tal. Uppgifter om proveniens saknas
- Trafikskylt med föreskrifter, 1900-tal. Från Uppsala stads magistrat

Fotografier

- Karlsson och Kvists buss vid stadshotellet i Öregrund, Uppland 1930-tal. Foto: Skötsner-Edhlund
- Cyklister, 1930-tal. Foto: Okänd
- Hedvig Gyllenhaal och Augusta Wikström vid Kung Jans port, Uppsala omkring 1900. Foto: Okänd
- Pastor Mårdberg på cykel, Morkarla, Uppland 1880-tal. Foto: Okänd

4.25 FRILUFTSLIV

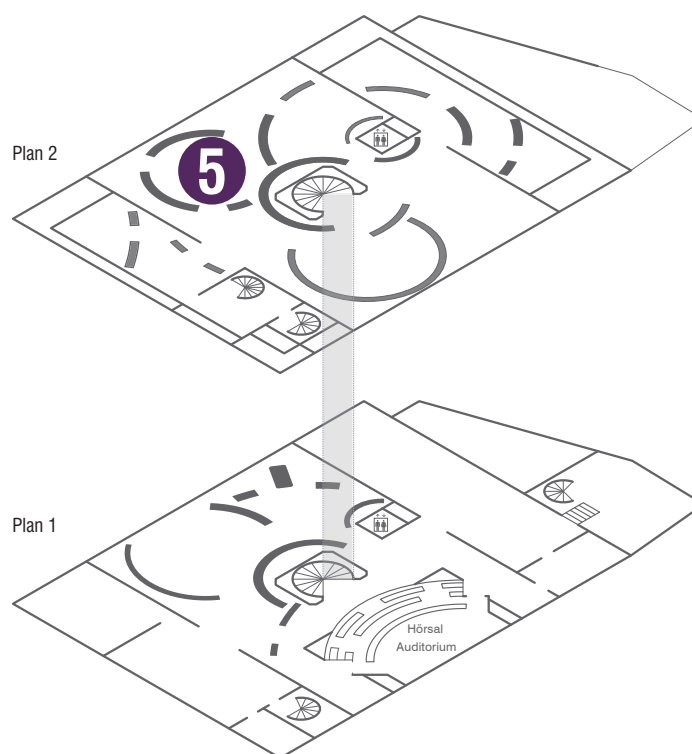
- Tubkikare med fodral, 1800-tal, Vendels socken, Uppland.
- Leksaksikare av ben, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Mugg, 1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Kikare med fodral, 1800–1900-tal, Uddnäs, Almunge socken, Uppland.
- Termos, dockservis, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Röd termos, 1940-tal, Uppsala.
- Fiskeredskap i fodral, 1800–1900-tal, Uppland.
- Skidmössa, 1900-tal, Uppsala.
- Matteredos, 1940-tal, Västerås/Uppsala.
- Ryggsäck, 1940–1950-tal, Tjocksta, Danmarks socken, Uppland.
- Grön termos, 1940–1950-tal, Tjocksta, Danmarks socken, Uppland.
- Skolplansch (ej original), 1800–1900-tal.

Fotografier

- Fågelskådning, Uppsala 1930–1950. Foto: Gunnar Sundgren
- Sportlovsaktiviteter i Toroslunda, Tierp 1972. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Kvinna med vandringstav, Uppsala 1880–1900. Foto: Johan Strömberg

SAMHÄLLE

När många människor lever tillsammans på ett organiserat sätt uppstår ett samhälle. Historien visar att ett samhälle kan styras och regleras på olika sätt.

5.1 FÖRKRISTEN RELIGION

- Amulettring med torshammare, 750–1050 e.v.t., Slavsta, Uppsala. Arkeologisk undersökning 2005.
- Gjutform för torshammare eller kors, 750–1050 e.v.t., Hässelby, Börje socken Uppland. Arkeologisk undersökning 1978–1988.
- Amulettring med miniatyrskäror, Kättsta, Ärentuna socken. Arkeologisk undersökning 2002.

5.2 ALBERTUS PICTOR

Fragment, kalkmålning av Albertus Pictor, 1450–1500-tal

Kvarteret S:t Per, Uppsala, Arkeologisk undersökning 1965–1967

5.3 DEN MEDELTIDA KYRKAN

- Korkåpa, 1400-tal. Funbo kyrka, Funbo socken, Uppland
- Krucifix, 1050–1520 e.v.t. Uppgifter om proveniens saknas. Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum
- Krucifix, 1050–1520 e.v.t. Tullsta, Kila socken, Västmanland. Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum
- Kistebrev, 1800-tal (ej original). Proveniens saknas

5.4 HELGON

Inlån Statens Historiska Museer, Stockholm.

- S:t Olof, 1400-tal, Alsike kyrka, Uppland
- Anna själv tredje, 1400-tal, Orkesta kyrka, Uppland
- S:t Stefanus, 1400-tal, Läby kyrka, Uppland

5.5 AVLATSBREV OCH RELIKER

- Del av ek, souvenir, 1900. Aspnäs, Rådmansö socken, Uppland. Text: "1 stycke af den heliga Birgittas vid Aspnäs växande, af hånne själf enl. sägen utplanterad ek, som år 1902 blåste omkull och sedan uppbrändes. Stycket togs från denna ek af Länsman G. Kjellén sommaren år 1900".
- Uppsala domkyrka och S:t Eriks källa, före 1885. Litografi
- Brevkort, 1902. Småland. Erik den heliges halshuggning år 1160

5.6 MEDELTIDA KYRKA

Inlån Statens Historiska Museer, Stockholm.

- Rökelsekar, 1100-1500, Vaksala kyrka, Uppland
- Rökelsekar, 1100-1500, okänd kyrka
- Rökelsekar, 1100-1500, okänd kyrka
- Dopfat, 1100-1500, okänd kyrka
- Altarkrucifix, 1450-1499, okänd kyrka

5.7 KLOSTER OCH KONVENT

- Del av altarskiva, Uppsala franciskankonvent (1247–1520), kvarteret Torget. Arkeologisk undersökning 1962.
- Beslag, Maria ammar Jesusbarnet, Uppsala franciskankonvent (1247–1520), kvarteret Torget. Arkeologisk undersökning 1972.
- Ostronskal, Uppsala franciskankonvent (1247–1520), kvarteret Torget. Arkeologisk undersökning 1972.
- Guldfigerring, Uppsala franciskankonvent (1247–1520), kvarteret Torget. Arkeologisk undersökning 1972.
- Kam, Uppsala franciskankonvent (1247–1520), kvarteret Torget. Arkeologisk undersökning 1972.
- Miniaturabel, Uppsala franciskankonvent (1247–1520), kvarteret Torget. Arkeologisk undersökning 1972.
- Del av altarskiva eller gravhäll, Uppsala franciskankonvent (1247–1520), kvarteret Torget. Arkeologisk undersökning 1972.
- Salvekrus, 1600-tal, Uppsala. Arkeologisk undersökning, okänt år.
- Salvekrus, 1300–1400-tal, Helgeandshuset, Fyrstorg, Uppsala. Okänd fyndomständighet.
- Bitar av salvekrus, 1100–1600-tal, S:t Eriks torg, Uppsala. Arkeologisk undersökning 1955.
- Byggnadsdetalj, 1644, kvarteret Trädgården, Uppsala.
- Tryck (ej original), vy över Uppsala, 1760–1820.

5.8 REFORMATIONEN

- Karl XII:s bibel, 1703. Uppgifter om proveniens saknas.
- Inramad teckning, "Kristus på korset", 1800-tal, Klappslätt, Venngarns socken, Uppland.
- Psalmbok, 1808, Skålsta, Vassunda socken, Uppland.
- Lykta, 1800-tal, Skålsta, Vassunda socken, Uppland.
- Kopparstick (ej original), gravkor Katarina Jagellonica och Gustav Vasa, 1703, Uppsala domkyrka. Ur Svecia Antiqua.

Fotografi

- Trädgårdsmästare Carl-Fredrik Johansson med en av favoritböckerna, Karl XII:s bibel, Uppsala 1938. Foto: Paul Sandberg

5.9 DOP OCH KONFIRMATION

- Dopmössa, 1800-tal, Lövstabruk, Österlövsta socken, Uppland.
- Konfirmationsnäsduk, 1836, Uppsala.
- Dopkappa/dopkåpa, 1600-tal, Uppsala.
- Konfirmationskort, 1907, Uppsala.
- Dopklänning, 1800–1900-tal, Rickeby, Boglösa socken, Uppland.
- Dopklänning, 1860-tal, Uppsala. Tillverkad i England.

Fotografier

- Konfirmand Signe Larsson, Uppsala 1902. Foto: Henri Osti
- Dopbarn, Tierp, Uppland 1880-tal. Foto: Birger Lugner

5.10 KATOLSKA KÄTTARE

- Porträtt, Johannes Messenius. Ägare av original: Nationalmuseum
- Dokument upprättat vid Uppsalamöte 1593 med underskrifter och sigill från präster i Västerås (ej original)
- Litografi, Uppsalamöte. Ägare av original: Köpings museum

5.11 NATTVARD

På nuvarande Fyristorg i Uppsala byggdes år 1302 ett Helgeandshus för gamla och sjuka. Vid nattvardsgången i kapellet användes kalken tillsammans och fatet. Nattvardssilvret följde med när verksamheten flyttades till hospitalet 1712, tidigare Uppsala Gilles hus vid Fyristorg, och sedan till Ulleråker. Nattvardssilvret brukades därefter i Den gode herdens kapell vid Ulleråkers sjukhus.

- Nattvardskalk av silver, 1500–1700-tal. Uppsala. Foten dateras till omkring år 1500. Cuppan är tillverkad år 1707. Inskriften säger att Olof Persson och hans hustru Anna skänkte kalken till Helgeandshuset och att de bad om förböner. Inlån Medicinhistoriska museet, Uppsala.
- Oblatfat av silver, 1300–1700-tal. Uppsala. Den inre delen dateras till 1300-talet, kanten är tillverkad år 1707. Inlån Medicinhistoriska museet, Uppsala.
- Skolplansch, 1932 (ej original). Medeltida gudstjänst. Av Olle Hjortzberg

5.12

- Judereglementet, 1782. Stockholm
- Judarna i Sverige, 1964, Stockholm
- Matteusevangeliet, hebreisk översättning av Johan Kemper (1670-1716)
- Kopparstick, "Det stora judedopet" i Tyska kyrkan 1681, av Christophorus Bezelius, tryck 1682 (ej original)

5.13

Karameller för glädje och sorg, 1800–1900-tal

- 6 dopkarameller.
- 6 bröllopskarameller.
- 12 begravningskarameller samt konformad ställning för finkonfekt.

Minnestal, 1855 (ej original). Skederids socken, Uppland

Minnesord lästa över Nils Carlström (1762–1855) i Skederids kyrka, Uppland, september 1855. Talet hittades enligt uppgift i trossbotten på vinden till Finsta gård, Skederids socken.

Fotografier

- Begravning, Östhammars missionskyrka, Uppland 1910-tal. Foto: Skötsner-Edhlund
- Brudparet Per Elis Edhlund och Brita Skötsner, Öregrund, Uppland 1893. Foto: Skötsner-Edhlund
- Dopceremoni, Östhammar, Uppland 1920-tal. Foto: Skötsner-Edhlund

5.14 HUSFÖRHÖR

- Träskulptur, "Husförhör". Gjord av Hans Lustig (1927–2016).
- Bibel, 1817, Askarbäck, Skuttunge socken, Uppland.
- Tryck, "Jonathans och Davids vänskap", 1800–1900-tal, Täby, Faringe socken, Uppland.
- Bokmärke, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Prästkragar, 1800–1900-tal, Övergrans socken, Uppland.
- Katekes, 1800–1900-tal, Orresta, Odensala socken, Uppland.

Fotografi

- Prosten Fant från Vänge, Uppland 1860-tal. Foto: Henri Osti

5.15 FRIKYRKA

- Ask, 1800–1900-tal, Uppsala. Missionsbokhandelns skolpennor.
- Sparbössa, 1800–1900-tal, Uppsala. Från Frälsningsarméns söndagsskola.
- Akvarell, interiör från frikyrka, 1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Frälsningsarméns rekrytpass, 1900, Uppsala.
- Frälsningsarméns soldatpass, 1901–1924, Uppsala.
- Bibel, 1861, Almunge, Almunge socken, Uppland
- Söndagsbilder för barn, 1942, Stockholm. (Studiesamling)
- Sions toner, 1952, Evangeliska fosterlandsstiftelsen, Stockholm. (Studiesamling)
- Bibel för barn, 1937, Uppsala. (Studiesamling)

Fotografier

- Frälsningssoldater, Östhammar, Uppland 1915. Foto: Skötsner-Edhlund
- Vykort – Missionskyrkan, Uppsala 1920-tal. Foto: Okänd
- Frälsningssoldater med blåsinstrument, Alunda, Uppland 1930-tal. Foto: Hilda Nyman
- S:t Johannis kyrka, Uppsala 1903. Foto: Henri Osti

5.16 VÄRLDSRELIGIONER (Studiesamling)

Judendom

- Kippa, huvudbonad
- Mesusa, bönekapsel för hemmet
- Sabbatsljusstakar

Islam

- Citat ur koranen
- Kulfi, huvudbonad
- Bönematta

Kristendom

- Gravljus
- Ikon av Anna av Novgorod
- Frälsarkransen, radband

Hinduism

- Poster med Durga
- Ganeshafigur
- Tagetsgirllang

5.17 SKRÅ

- Tofflor, 1800-tal, Uppsala. Gesällprov.
- Ljusstake, 1785 eller 1787, Uppsala. Av Uppsalamästaren Johan Erik Schult (1775–1820).
- Fat, 1742 eller 1759, Uppsala. Av Uppsalamästaren Johan Erik Schult (1775–1820).
- Skrivställ, 1865, Uppsala. Av FE Hellsten.
- Skrällåda, 1800-tal, Uppsala. "Sjuklåda" till snickarämbetets i Uppsala skrällåda.
- Åldermannastav, 1800-tal, Uppsala. Snickarämbetets i Uppsala ordförandeklubba eller åldermannastav.
- Pressning, sockerskrin, 1800–1900-tal, Uppsala. Markströms Guldsmeds AB (1849–1987).
- Urmakerisamling, 1800–1900-tal, Fansta, Bälunge socken, Uppland.

5.18 PRÄSTSEMINARIUM

- Stylus, 1050–1550-tal. Uppsala franciskankonvent, kvarteret Torget, Uppsala. Arkeologisk undersökning 1940
- Stylus, 1050–1550-tal. Okänd fyndort

5.19 UNIVERSITETET

- Arkivhandlingar. Svensk författningssamling 1845 nr 28 och 1846 nr 40 samt Kungl. Majestäts förordning om lagsökningsmål 1798. Uppgifter om proveniens saknas.
- Doktorshatt, 1800-tal, Uppsala.
- Modell, sannolikt 1700-tal, Uppsala. Del av Christopher Polhems mekaniska alfabet, möjligen från Teatrum Oeconomicum, Uppsala universitet.
- Tryck, arkivhandling, 1769, Uppsala. "Angående St Tunas församling av Pehr Joh. Enwall".
- Studentmössa, dockplagg, 1895, Uppsala.
- Studentmössa, 1901, Uppsala.
- Avhandling, arkivhandling, 1698, Uppsala. "De templo Upsala" av Jacob Arrhenius.
- Avhandling, arkivhandling, 1730, Uppsala. "Upsala, sedes regum..." av Fabian Törner.
- Oljemålning, 1861. Text på baksidan: "Taflan är tecknad, då Danska och Norska Studenterna samt studenterna ifrån Lund aftågade ifrån Mötet i Uppsala År 1856." Sannolikt målad av Pehr Ulrik Isaeus, prost i Bälunge, Uppland.
- Litografi (ej original). Under bilden står: Tecknad under en föreläsning i närvaro af D.D.K.K.H.H Kronprinsen och hertig Gustaf i Upsala 1844.
- Tryck (ej original), "Kung Oscar II lägger grundstenen till Uppsala nya universitet". Av Robert Haglund (1844–1930).
- Fotografier (ej original), Carl von Linné och linnéor ur Album öfver Carl v. Linné. Linnea Borealis, 1800-tal. Fotograf Emma Schenson.

Figurer gjorda 1975-1976 av Astrid Lundberg (1912-2006) Uppsala.

- "Elev på fackskolan för huslig utbildning", Uppsala
- Axel Hägerström (1868-1939), professor i filosofi vid Uppsala universitet
- Ida Norrby (1869-1934), föreståndarinna för Fackskolan för huslig ekonomi, Uppsala
- Carl Wiman (1867-1944), professor i paleontologi vid Uppsala universitet
- Elev på fackskolan för huslig ekonomi, Uppsala
- Arne Fredga (1902-1992), professor i kemi vid Uppsala universitet
- The Svedberg (1804-1971), professor i fysikalisk kemi vid Uppsala universitet

Fotografier

- Uppvakning för jubeldoktorer, Universitetshuset, Uppsala 1901. Foto: Okänd
- Läkarestuderanter vid skelett, Uppsala 1910-tal. Foto: Bengt Mannerfeldt
- Ferieforskare på Carolina Rediviva, Uppsala 1952. Foto: Uppsala-Bild
- Zoologen Carl Aurivillius, Padang, Dutch East India 1891. Foto: Christiaan Nieuwenhuis

5.20 FLICKSKOLA

- Ringklocka, 1904–1942. Lindska skolan, Uppsala
- Mönsterduk, 1800-tal. Uppsala. Tillverkad på Maria Magdalena Schensons pension för flickor (1818–1845).

Fotografier

- Tredje klass, Nisbethska skolan, Uppsala före 1883. Foto: Okänd
- Kollegiet vid flickskolan i Uppsala 1905. Foto: Alfred Dahlgren
- Kommunala flickskolan, Magdeburg, Uppsala 1953. Foto: Uppsala-Bild

5.21 FOLKSKOLA

- Pussel, 1890-tal, Uppsala.
- Lästavlor, efter 1842, möjligen från Prins Gustafs folkskola, Uppsala.
- Skolplansch, efter 1842, Gamla Uppsala folkskola, Uppsala.
- Herbarium, gjort av elev vid Folkskoleseminariet (1842–1969), Uppsala.
- Lärobok i historia, 1849, möjligen från Uppsala Stads Folkskolor, Uppsala.

Fotografier

- Skolklass i Gimo Folkskola, Uppland 1934. Foto: Skötsner-Edhlund
- Ruth Skötsner, Östhammar, Uppland 1890-tal. Foto: Skötsner-Edhlund
- Skolpojke, Funbo, Uppland 1920-tal. Foto: Johan Lundin

5.22 GRUNDSKOLA OCH GYMNASIUM

Gymnasistmössa, 1954, Uppsala

Fotografier

- Skolundervisning, Tierp, Uppland 1973. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Studentekipage på Nybron, Uppsala 1933. Foto: Axel Sagerholm

5.23 PERGAMENT

- Medeltida brev på pergament, 1413. Medeltida dokument, 1164. Ägare av original: Riksarkivet

5.24 DROTTNING KRISTINA

Omfattningstegel, före 1937

Tillverkat av S:t Eriks Lervarufabriker AB, Uppsala
Drottning Kristina avbildad i den ena "medaljen".

Fotografier

- Drottning Kristina. Ägare av original: Uppsala universitetsbibliotek

5.25 GUSTAV VASA OCH UPPSALA SLOTT

- Föreskrift, arkivhandling, 1818. "Ordning wid hans kongl. Maj:ts, konung Carl XIV Johans kröning och hyllning". Uppgifter om proveniens saknas.
- Byggnadsdetaljer, tillvaratagna vid Uppsala slott.
- Silvermynt, 1 fyrk, 1530 (Gustav Vasa),präglat i Västerås eller Åbo. Husbyborgs kyrkoruin, Tierps socken, Uppland. Arkeologisk undersökning 1971.
- Silvermynt, 4 penningar, 1545 (Gustav Vasa),präglat i Svartsjö. Mälby, Tillinge socken, Uppland. Arkeologisk undersökning 2007.
- Litografi (ej original), vy över Uppsala.

Fotografier

- Gravmonument över Gustav Vasa, Katarina av Sachsen-Lauenburg och Margareta Leijonhufvud, Uppsala domkyrka 2009. Foto: Olle Norling
- Vasakoret, Uppsala domkyrka 1880-tal. Foto: Henri Osti
- Uppsala slott före 1885. Foto: Henri Osti
- Gustav Vasas byst vid Uppsala slott 1880-tal. Foto: Emma Schenson

5.26 BROTT OCH STRAFF

- Fotboja, 1800-tal, Uppsala fängelse.
- Straffstock, 1800-tal, Uppsala fängelse.
- Borste, 1840, tillverkad av fångar på Uppsala slott.
- Souvenir, träbit, 1866, Örbyhus slott, Vendels socken, Uppland. Text: "Hittad av undertecknad i Erik XIV:s fängelse i Örbyhus år 1866 ... Lundeb(erg)".
- Handklovar, 1800-tal, Skåke länsmansboställe, Rasbo socken, Uppland.
- Häfte, arkivhandling, 1828, Uppsala. "Några Warnings-Ord wid Afrättsplatsen då den nitton-årige Ynglingen Pehr Abrahamsson från Börje Socken halshöggs den 11 Junii 1828".

Djos Per Andersson (1814–1849), "Dal-Pelle", föddes i Färnäs, Mora socken. Han var förbrytare och dömdes till döden för dråp på en vaktkonstapel vid Uppsala fängelse. Den 28 mars 1849 avrättades han genom halshuggning. Dal-Pelle nedtecknade själv berättelsen om sitt liv. Han skrev också en ordbok över "fångarnas hemliga språk", romani, som är på svensk romani uppblandat med ett stort antal svenska ord. Dal-Pelle var den siste som avrättades på Galgbacken i Uppsala.

- Bok, 1849, Uppsala. "En lifdömds betraktelser öfver fånglifvet jemte en kort teckning öfver DIOS PER ANDERSSONS (Dal Pelles) sista dagar."
- Bok, 1849, Uppsala. "Testamente från stupstocken" eller strödda anteckningar ur en dödsfånges lefnad.
- Katekes, 1845, Falun. Inskrift: "Minne af mig - Upsala den 28/3-49 Dios P. Andersson".
- Ordbok, 1853, Uppsala. Ordbok på romani. Troligen renskrivning av Dios Per Anderssons manuskript.
- Porträtt av Djos Per Andersson, "Dal-Pelle" i fängelset iklädd "järnklänningen", 1849, Uppsala. Målade av Theodor Linder.
- Djos Per Andersson, "Dal-Pelle" i sin fängelsecell med katten Julie på axeln, 1849, Uppsala. Målade av rådman Anton Ödman-Lövé.
- Porträtt Djos Per Andersson, "Dal-Pelle", 1849, Uppsala. Målade av rådman Anton Ödman-Lövé.

5.27 SOCKENSTYRE

- Träskulpturer av Hans Lustig (1927–2016). "Bystämman", "Brandsynen" och "Gårdsgårdssyn".
- Tjänstefolks- och legohjonsstadgar, arkivhandling, 1686–1739.

5.28

- Bodelssvärd, 1600-1650, sannolikt använt i Uppsala. "Svärdet hölls för mer förnämligt än bodelsyxan och kostade för varje användning 12 daler kontant."
- Dörr från slottsängelset, Uppsala slott, 1631. På dörren inristat:
FINE
1631 : DEN : 9 : FEBRU : KOM : IAG : HIT : I FAN(ga)
1631 : DEN 28 SEPTE : GIK : IAG : TIL : MIN : DÖD

5.29 SLOTT OCH HERRGÅRDAR

- Souvenir, glasbit i tillhörande ask, 1810, Stockholm. Text: "En bit af den vagn (sjuglas), i hvilken Axel v. Fersen åkte in i Stockholm före prins August liktåg år 1810. Biten upptagen på Riddarhustorget af sedermera presidenten i Svea Hofrätt friherre Rosén och af dennes son kammarrättsrådet Rosén gifven till S. Lundeberg".
- Kolt, 1650–1750-tal, Lövsta, Funbo socken, Uppland.
- Handskar, 1700–1800-tal, Salsta slott, Lena socken, Uppland.
- Kolt, 1750–1800, Salsta slott, Lena socken, Uppland.

Fotografier

- Göksbo i Altuna socken, Uppland 1910-tal. Foto: John Alinder
- Riddarsalen, Wiks slott, Uppland före 1914. Foto: Henri Osti
- Örbyhus slott, Uppland 1880–1890-tal. Foto: Emma Schenson

5.30 TRYCKFRIHET

- Digelpress, 1800-tal, Uppsala. Från Almqvist & Wiksell Tryckeri AB, grundat 1839.
- Sätthake med bokstäver, 1900-tal, Uppsala. Från Almqvist & Wiksell Tryckeri AB, grundat 1839.
- Arkivhandling, Svensk författningssamling 1844 och 1845 nr 28, "Tryckfrihetsförordning"

5.31 FOLKRÖRELSE OCH RÖSTRÄTT

- Inbjudningskort till Rosalie Olivecrona, 1800-tal, Uppsala.
- Arkivhandling, 1938, Uppsala. Kollektivt avtal mellan Sveriges Skrädderiarbetsgivares Centralförening och Svenska Beklädnadsarbetareförbundet jämte Ackordsprislista.
- Arkivhandel, 1898, Uppsala. Stadgar för Sveriges kakelugnsmakeriarbetarförbund.
- Medlemsbok, 1935, Uppsala. Träindustriarbetarnas erkända arbetslöshetskassa.
- Medlemsbok med fodral, 1907, Uppsala. Svenska Kakelugnsmakare Förbundet.
- Arkivhandling, 1906, Uppsala. Stadgar för Sv. Kakelugnsmakareförbundet.
- Tröja, Länsbytarpartiet, 1998, Heby, Uppland.
- Affisch (ej original), Länsbytarpartiet, 1998, Heby, Uppland.
- Tryck, Drottninggatan/Västra Ågatan med "Politiska knuten", 1953, Uppsala. Original: Christian Due.

Fotografier

- Demonstration för länsbyte, Östervåla, Uppland 1969. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Demonstrationståg på Vaksalagatan, Uppsala 1936. Foto: Axel Sagerholm
- YRK, Yrkeskvinnors riksförbunds fjärde landsmöte, Uppsala 1942. Foto: Paul Sandberg
- Provisoriska bostäder, Uppsala 1963. Foto: Uppsala-Bild
- Romsk boplats, Uppsala 1963. Foto: Uppsala-Bild
- Sydafrika-bojkotten, studentdemonstration, Uppsala 1963. Foto: Uppsala-Bild

5.32 NYKTERHETSRORELSEN

- Brännvinskutting 1800–1900-tal, Björken, Harbo socken, Uppland.
- Krogskylt, 1750–1800-tal, Uppsala.
- Häfte, arkivhandling, 1851. "Kort afhandling om bränvin. Handbok för tillverkare, köpare och säljare af denna vara". Författad av Carl P. Melchersson. Uppgifter om proveniens saknas.
- Jästkrans, 1800–1900-tal, Gamla Uppsala, Uppland.
- Inbjudningskort, 1904, Uppsala.
- Brännvinsflaska, 1800–1900-tal, Krusenberg, Alsike socken, Uppland.
- Tidskrift för Sveriges nykterhetsvänner, 1877.
- Allmän Svensk Nykterhets-Tidning... 1877.
- Motbok, 1900-tal, Uppsala. Från Upsala-Ekeby AB.
- Motbok, 1940-tal, Uppsala.
- Akvarell, IOGT-lokalen "Brofästet", 1985, Raklösen, Tierps socken, Uppland. Målad av Sven A Johansson. (På vägg)
- Punschflaska, 1800–1900-tal. (Studiesamling)
- Figurer av Eva Rahmqvist. (Studiesamling)
- Brännvinskutting, 1833, Oxsätra, Bälunge socken, Uppland
- Brännvinskutting, 1800-tal, Bondkyrko socken, Uppland
- Brännvinskutting, 1800-tal. Uppgifter om proveniens saknas
- Krus, 1800-1900-tal, Skebobruk, Ununge socken, Uppland

Fotografier

- "Telefonlaget har kaskrast", Altuna, Uppland 1921. Foto: John Alinder
- Nykterhetsloge IOGT Vittinge Lilja, Uppland omkring 1930. Foto: Emil Edholm
- Demonstrationståg, Enköping, Uppland omkring 1930. Foto: Emil Edholm
- Torsten Svedberg med kamrat, Östhammar, Uppland 1929. Foto: Skötsner-Edhlund

5.33 BONDETÅGET del 1

Föremål från Uno Bondetågets upphovsman Valfrid Nyberg

Långtora gård, Långtora socken, Uppland

- Märken, 1914.
- Fotografi, kung Gustav V, 1914.
- Fotografi, drottning Victoria, 1914.

Fotografi

- J E Frykberg och Uno V Nyberg talar till Konungen, Bondetåget, Stockholm. Foto: Okänd

5.34 BONDETÅGET del 2

Minnestallrik från Bondeupproret, 1914, Tierp, Uppland

Föremål från Uno Bondetågets upphovsman Valfrid Nyberg

Långtora gård, Långtora socken, Uppland

- Bälte, före 1946.

Fotografier

- Bondetåget i Stockholm den 6 februari 1914. Foto: Okänd
- Uno V Nyberg, Uppsala 1907. Foto: Anders Larsson

5.35 RASBIOLOGI

- Häften, "Svenska folktyper. Bildgalleri, ordnat efter rasbiologiska principer och försett med en orienterande översikt av Doc. H. Lundborg", 1919Uppsala
- Tidskrift, "Volk und Rasse", Illustrierte Vierteljahrsschrift für deutsches Volkstum, 1933
Uppgifter om proveniens saknas

Fotografi

- Gamla seminariet, kvarteret Oden, Uppsala 1936. Foto: Paul Sandberg

5.36 APOTEK OCH MEDICINER

- Järnvägsapotek med innehåll, 1892–1893, Uppsala. Att användas om resenär blev sjuk i kolera.
- Sjukvårdslåda, 1939–1945, Uppsala.
- Läkeemedelsförpackningar, 1930–1970-tal, Uppsala. Från Fortia-Pharmacia AB.
- Demonstrationslåda för läkemedel, 1950–1960-tal, Uppsala. Från Fortia-Pharmacia AB.
- Avpolleteringsmedel för stridsskadade och sjuka, 1940-tal, Uppsala.
- Påse med läkemedel, 1900-tal, Enköping, Uppland.
- Recept "smörjning för sjukt ben", 1830-tal, Finsta gård, Skederids socken, Uppland.
- Teckning (ej original), Gamla Hospitalet, "Bränneriet", Kronåsen, Uppsala, före 1850.
Av Eric Österlund (1812–1907).

Fotografier

- Apotekspersonal, Uppsala 1951. Foto: Uppsala-Bild
- Sjukvårdsaffär, Uppsala. Foto: Bröderna Östlings foto AB

5.37 OMSORG

- Nattskjorta eller "sovrock", 1950-tal, Uppsala.
- Sjuksköterskeuniform från Uppsala Sjuksköterskehems sjuksköterskeskola, 1944–1952. Den grå arbetsklänningen bars i arbetet och på sommaren på sjukhusområdet. Till klänningen hörde ett vitt bomullsförkläde, dok, skärp, armbindel och en vit stärkt krage.
- Sjuksköterskenål, 1940–1950-tal, Uppsala.
- Sjuksköterskebrosch, 1940–1950-tal, Uppsala. Bars av sjuksköterska utexaminerad på Akademiska Sjukhusets sjuksköterskeskola och som också tjänstgjort på Akademiska Sjukhuset.
- Skokartong "Syster Sko", 1930-tal, Uppsala.
- Arkivhandling. Utdrag ur afhandlingen "Några ord om vården af den växande ungdomens fysiska och psykiska helsa." Odaterad. Uppgifter om proveniens saknas.
- Sjukkassebok, 1935, Uppsala.
- Munskydd, 2020, Uppsala.
- Flaska använd till desinfektionsmedel, 2020, Uppsala.
- Flaska för handsprit, 2020, Grillby, Villberga socken, Uppland.
- Munskydd, hemmagjort, 2020, Grillby, Villberga socken, Uppland.
- Kam, 1200-tal, kvarteret Näktergalen, Uppsala.
- Toalettbord, dockmöbel, 1800-tal, Uppsala.
- Tandkrok, 1870–1895, Björkberga, Närtuna socken, Uppland.
- Rakkniv med fodral, 1800–1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Barn i badkar, dockskåpsinredning, 1860-tal, Uppsala.

- Hårborste, kammar och spegel, dockskåpsinredning, 1860-tal, Uppsala.
- Tandborste, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Raklåda med tillbehör, 1800–1900-tal, Viksta socken, Uppland
- Pomada av märket "Keratin", 1900-tal, Uppsala. Från Henrik Gahns AB.
- Flaska "Amykos", 1800–1900-tal, Uppsala. Från Henrik Gahns AB.
- Dambindor, 1900-tal, Uppsala.
- Inbjudningskort till invigning av Gillbergska barnhemmet, 1895, Uppsala.
- Häfte, 1844, Uppsala. "Den unga modren eller praktisk rådgifware för fruar före och efter nedkomsten samt meddelande av de säkraste läkemedel i Barnsjukdomar o.s.w."
- Barnkängor, 1890-tal, Sund, Österlövsta socken, Uppland. Tillverkade av skomakarmästare Per Johan Sundeman till dottern Elvira (f. 1897) som föddes med fotsulorna mot varandra. Genom att skaften var höga tvingades fötterna i rätt läge. Elvira hade efter detta inte mer besvär av sina fötter.
- Engångsblöja, 1900-tal, Akademiska sjukhuset, Uppsala.
- Spädbarnssnibb, 1981–1984, Nolmyra handel, Björklinge socken, Uppland.
- Mätbräda, 1900-tal, Gillbergska barnhemmet, Uppsala.
- Spädbarnsvåg, 1900-tal, Gillbergska barnhemmet, Uppsala.
- Tratt, 1800–1900-tal, Gillbergska barnhemmet, Uppsala.
- Klänning, 1900-tal, Alunda, Uppland. Använd av Margit Andersson (1914–1918) som dog av spanska sjukan, endast 4 år gammal.
- Minnestavlor, 1890-tal, Uppsala. Blommor gjorda av hår efter bröderna John (död 1895) och Josef (död 1899), vilka båda gick bort i späda ålder.
- Fattigbössor, 1800-tal, Uppsala. "Tavla" med sparbössa från "Invaliden", Invalid-, korrektions- och arbetshus, kvarteret Idun. På målningen en soldat från finska kriget 1808–1809 iklädd hatt m/1798 och livplagg.
- Karl Larsson, "Läby-Kalles" dygnlista, 1840–1896, Läby socken, Uppland. När fattighjon gick runt bland socknens gårdar kallades det för att "dygna"
- Tiggarklubba, före 1928, Hållen, Hållnäs socken, Uppland.
- Arkivhandling, reglemente, 1815, Uppsala. "Kongl. Maj:ts i Nåder faststälde reglemente för det i Upsala län inrättade Invalid-Arbets- och Correktions-Hus."
- Sparbössa, 1800–1900-tal, Uppsala. Ursprungligen en cigarrsnoppare som tillhört Sällskapet Jultomtarna. Satt på Upplands Regementes, I 8:s officersmäss. I denna bössa samlades cigarrsnoppar som såldes för välgörenhet. Senare omgjord till sparbössa av officersmännen.
- Tiggarklubba, 1812, Eskelunda, Bälinge socken, Uppland.
- Byklubba/Luffarklubba/Tiggarklubba, 1812, Länna socken (Uppland alternativt Roslagen).
- Ljussax, 1800–1900-tal, från Alsike fattighus, Alsike socken, Uppland.
- Mjölk kort, 1919, Uppsala.
- Högfrequensapparat, 1900-tal, Mossbo, Tierps socken, Uppland. Behandlade bl.a. reumatism, huvudvärk, näsblod och vrickningar med violetta strålar.
- Bricka med Vattholma sanatorium, 1961, Vattholma, Lena socken, Uppland.
- Figur, 1900-tal. Tillverkad av patient på Vattholma sjukhem, (Vattholma sanatorium), Lena socken, Uppland.
- Reseapotek, 1600-tal, Uppsala. Reseapoteket eller husapoteket, har enligt uppgift tillhört Olof Rudbeck d ä (1630–1702), professor i teoretisk medicin vid Uppsala universitet.
- Arkivhandling, kostnadsförslag för epidemisjukstuga 1902 samt ekonomibyggnader, Uppsala.
- Förbandslåda, 1937–1992, Dannemora, Uppland. Från Dannemora gruvor.

Fotografier

- Sara Edhlund, Östhammar, Uppland 1929. Foto: Skötsner-Edhlund
- Sjuksköterska, Uppsala 1958. Foto: Inga Larsson

- Ung man rakar sig, Uppland. Foto: Gunnar Sundgren
- Sjukvårdspersonal utför ansiktstvätt på varandra, Uppsala 1920-tal. Foto: Ivar Laurén
- Kvinna tvättar en man på ryggen med en borste, Uppsala. Foto: Ivar Laurén
- Hjonen på Altuna ålderdomshem, Altuna, Uppland 1923. Foto: John Alinder
- Per-Olof från Upplands Ekeby, Uppland 1880-tal. Foto: Reinhold Hammarlund
- Vägning av spädbarn, Gillbergiska barnhemmet, Uppsala 1920. Foto: Okänd

5.38 GUSTAV VASA OCH GUSTAF II ADOLF

- Tryck, "Kung Gustav II Adolfs död vid Lützen 1632", från soldattorpet Sommarängen, Viksta socken, Uppland.
- Tryck, "Kung Gustav II Adolf landstigningen i Tyskland den 25 juni 1630", från soldattorpet Sommarängen, Viksta socken, Uppland.
- Tryck, "Kung Gustav II Adolf och Maria Eleonora", Rångsta, Viksta socken, Uppland.
- Tryck, "Kung Gustav II Adolf vid Stum", Rångsta, Viksta socken, Uppland.
- Trästycke, 1676, Uppsala. På etiketten står: "Ett stycke af Fregattan Äp(plet) som sjönk utanför Da(larö) skans den 5 Ju(ni 1676) ... till Upsala ... Lundeberg 31 Mars 18...".

5.39 SOLDATTORP

- Arkivhandling, reglemente för Upsala läns Rusthållares Beklädnadsfond, 1833.
- Bräde, 1700–1800-tal, Munga, Tierps socken, Uppland. Enligt uppgift från en soldat Munter.
- Följesedlar till båtsmansuniform, 1800-tal. Godkännande av modeller.
- Kompanitavla från soldattorp, Uppland.
- Inskrivningsbok, 1889, Uppsala.
- Kaffekanna, 1897, Altomta, Tensta socken, Uppland. Lysningspresent till dragonhustrun Hulda Tapper.
- Akvarell, soldattorp tillhörande Rasbo kompani, Uppland.
Av arkitekt Ferdinand Boberg (1860–1946), Stockholm.
- Handrulla öfver No 7 Hagunda Compagnie under No 8 Kongl Uplands Regemente. Upprättad År 1849 af Aug. Blomstedt.
- Arkivhandling, "Anteckningar om flyttning". (Ifyllas af pastorämbeten och rotemän.) No 47, 134 & 1896 Norelius. Uppgifter om proveniens saknas.
- Arkivhandling (ej original), betyg, "i slutpröfningen med Förberedande korpralskolan 1884 vid No 2 Kungl. LifRegementets Dragon Corps Dragonen vid RoslagsSquadron No 62 Carl Erik Ullén".
- Raklåda med innehåll, 1800–1900-tal, Ångeby, Lena socken, Uppland. Från soldattorpet Käckstugan i 39:e roten i Rasbo kompani, Upplands regemente. Ägare soldaten Gustaf Wilhelm Käck, (1852–1921).
- Bok, "Soldat-underwisning för svenska Armén", 1836.
- Bok, "Soldatens Skyldigheter i Fred och i Fält (1759)", 1934.
- Oljemålning (ej original), 1928, exteriör dragontorpet i Altomta, Tensta socken, Uppland. Av Karl Dahlqvist.
- Akvarell (ej original), 1918, interiör dragontorpet i Altomta, Tensta socken, Uppland. Av Karl Dahlqvist.

5.40 POLACKSBACKEN

- Bägare, 1903, Uppsala. Från officerskåren vid Upplands Regemente, I 8.
- Soldathatt m/10, Uppsala. Från officerskåren vid Upplands Regemente, I 8.
- Arkivhandling, intyg. "Fastställt prof å Scharpe för Famjunkare vid Uplands Reg:te Stockholm den 12 juni 1879. På Kongl. Krigs Collegii Befallning. Krigskollegii röda sigill".
- Skylt, soldattorp, 1861, Uppland.
- Uniformsmössa, tillhör översteuniform, M/ä för Upplands Regemente, I 8 i Uppsala.

Fotografier

- Korpraler vid 1:a kompaniet, I 8 Upplands regemente, 1909. Foto: Josef Ärnström
- Kungliga Upplands Artilleriregementes Kasern, före 1910. Foto: Okänd
- Upplands Regementes kasern 1948. Foto: Claes Claesson/Uppsala-Bild
- Kavalleriexercis 1903. Foto: Anton Blom
- Soldat Oscar Falck, Uppsala 1897. Foto: Henri Osti
- Korpral Nyman, Uppsala 1860-tal. Foto: Henri Osti
- Soldater marscherar på grusväg 1890-tal. Foto: Okänd
- Studentkompani, I 8 Upplands regemente, omkring 1895. Foto: Henri Osti

5.41**Bröstharnesk, 1600-tal** (enligt uppgift)

Från officerskåren vid Upplands Regemente I 8, Uppsala

5.42 KARL XII OCH GUSTAF III

- Souvenir, 1700–1730, Uppsala. "En bit av en Ryttareväst från Carl den 12s Tid".
- Provsko för militär, 1720–1750. Provskor skickades ut till regementet från Krigskollegium. Regimentet anlidade i sin tur en skomakare som fick tillverka det antal regementet behövde. Uppgifter om proveniens saknas.
- Tusch- och akvarellteckning, "Fourirskytt 1714". Konstnär Einar von Strokirch (1879–1932).
Från officerskåren vid Upplands Regemente, I 8.
- Tusch- och akvarellteckning, "Trumslagare och pipare 1714". Konstnär Einar von Strokirch (1879–1932).
Från officerskåren vid Upplands Regemente, I 8.
- Tusch- och akvarellteckning, "Regementsväbel 1718". Konstnär Einar von Strokirch (1879–1932).
Från officerskåren vid Upplands Regemente, I 8.
- Gevärskulor, 1700, Uppsala. Enligt lapp: "Kulor från slagfältet vid Narva".
Från officerskåren vid Upplands Regemente, I 8.
- Tennesoldat, 1900-tal, Uppsala. Ryss ur serien "Slaget vid Narva".
- Tennesoldater, 1900-tal, Uppsala. Ryskt infanteri ur serien "Slaget vid Narva".
- Snusdosa, horn, Napoleonhatt, 1700–1800-tal, Uppsala.
- Tuschteckning, "Minne af segern vid Hogland d.17 juli 1788" samt L.U.O.B. 1801.
- Tennesoldater, 1840–1900-tal. Svensk dragon och grupp med svenska artillerister.
- Tryck (ej original), 1809. Överlämnandet av Sveaborg vid den svenska förlusten i Finska kriget, 1808–1809. Av G Widlund.
- Spel (ej original), 1800-tal, Uppsala. Historiskt sällskapsspel "Sveaborg".

5.43 VÄRLDSKRIG OCH RANSONERING

- Tornister, 1800–1900-tal, Läby socken, Uppland.
- Teckning av Olof Thunman (1879–1944), 1917. Från officerskåren vid Upplands regemente I 8.
- Träskokänga för militär, 1942. Från Upplands regemente I 8.
- Tennesoldater, 1940-tal, Tärnsjö/Uppsala.
- Leksaksflygplan, 1940-tal, Tärnsjö/Uppsala.
- Arkivhandling, intyg, 1931. Landstormens kokvagnsmärke. Uppgifter om proveniens saknas.
- Arkivhandling, häfte, 1945. Hjälpreda för civilförsvarspliktiga. Uppgifter om proveniens saknas.
- Arkivhandling, mönstringsbevis angående luftskyddstjänst, 1943, Uppsala.
- Måltidskort vid I 8, 1917, Uppsala.

- Arkivhandling, anslag. "Du kan rädda Norges barn från svält!" Svenska Norgehjälpen.
- Väska med ransoneringskort, 1939–1945, Uppsala.
- Ransoneringskalender, 1944, Uppsala.
- Ransoneringskort, 1918–1919, Uppsala.
- Häfte "Judarna under det andra världskriget", 1945, Stockholm. (Studiesamling).
- Oljemålning (ej original), Uppsala domkyrka, 1909–1910. Av R. Nilsson.
- Häfte, "Antisemitismen" av Hugo Valentin, 1950, Stockholm. (Studiesamling)
- Häfte, "Antisemitismen - en folkfara", 1943.

Fotografier

- Mobiliseringen 1914, Polacksbacken, Uppsala. Foto: Okänd
- Skrotinsamling, Uppsala 1943. Foto: Paul Sandberg
- "Pliktrogna, lojala o tappra soldater", Arméns underofficersskola, Uppsala 1942. Foto: Paul Sandberg
- "Luftskyddsövningen utomordentligt realistisk", Uppsala 1942. Foto: Paul Sandberg
- "Norrsmännens 17 maj i Upsala: segertro och frihetsbekännelse" 1943. Foto: Paul Sandberg
- Fackskolan, hushållskurs om matlagning i kristid, Uppsala 1940. Foto: Paul Sandberg

5.44 VÄRNPLIKT OCH F16

- "Vingar över Uppland", 1993, Uppsala.
- "F16 Journalen", 2003, Uppsala.
- "Om kriget kommer", 1952.

Fotografier

- Kadettexamen, F 16 Upplands Flygflottilj, Ärna, Uppsala 1947. Foto: Uppsala-Bild
- Flygflottor, F 16 Upplands Flygflottilj, Ärna, Uppsala 1948. Foto: Uppsala-Bild
- Upplands Lottaförbund AUS F0-staben, Uppsala 1960. Foto: Uppsala-Bild
- Inryckning, I 8 Upplands regemente, Uppsala, 1946. Foto: Uppsala-Bild
- Soldater på nattövning, Uppland 1962. Foto: Uppsala-Bild
- "Skolornas värtjänst har börjat", Uppsala 1944. Foto: Paul Sandberg

5.45 LÅNGFREDAGSSLAGET

- Svärd, 1050–1520 e.v.t. Uppgifter om proveniens saknas Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum
- Pik, 1520. Kan ha använts i Långfredagslaget, Uppsala Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum

5.46

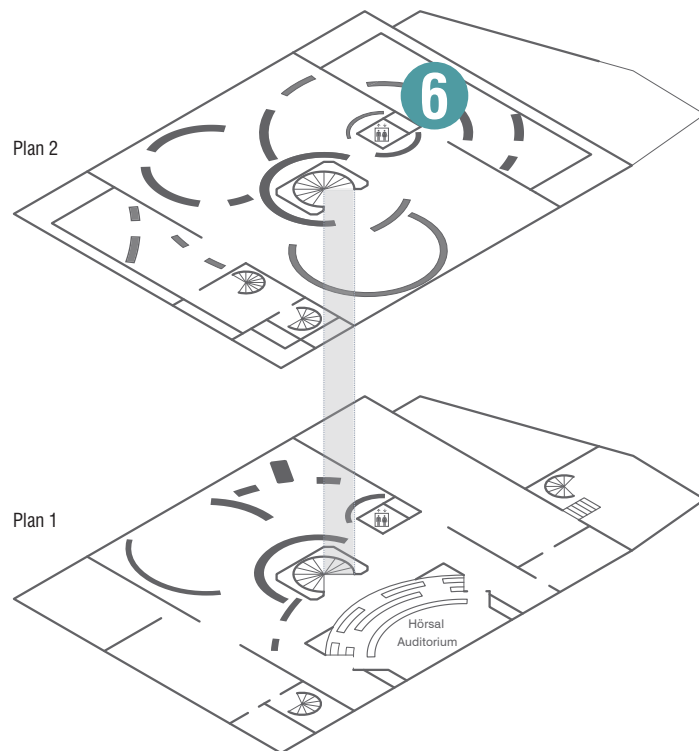
Hjälm och handskar (1500-talsmodell)

Repliker

IDÉVÄRLD

Idévärlden är vårt inre universum. Där finns våra tankar, vår kreativitet och vår tro. Det som finns inom oss kan vi uttrycka i mötet med andra.

6.1

"Kaffetåren den bästa är", ålderdomshemmet i Knutby, Uppland 1953. Foto: Uppsala-Bild

6.2 INTRODUKTION IDÉVÄRLD

- Vårdbundet trä, smörjträ, 1800–1900-tal, Söderfors, Tierps socken, Uppland.
- Kopp, 1897, Mälby, Vendels socken Uppland. Gustavsbergs AB.
- Parasoll, 1800-tal, Uppsala.
- Ask med hårlockar och vänskapsdikter, 1854, Uppsala.
- Kopp, 1930-tal, Uppsala. Formgivare Mimmi Obbarius (1869–1953).
- Mönsterduk, 1800–1900-tal, Uppland.
- Träskulptur, "Handmjölkning" av Hans Lustig (1927–2016). "Handmjölkningen var oftast kvinnans göra. Hon satt med huvudet tryckt mot kons ljumske. Då hade hon bra "mothåll" och kände väl kons rörelser. Då hon började mjölkningen sjöng det i den tomma hinken, men när hon hållit på en stund hördes ett dovare ljud från skummet över mjölken".
- Träskulptur av Hans Lustig (1927–2016). "Folkmusikens lokala traditioner kunde hållas vid liv därför att musiken ofta överfördes från en människa till en annan genom gehörstradering, det vill säga inläringen skedde genom att man lyssnade och tog efter".

6.3

Stallprydnad av vårdbundet trä, 1800–1900-tal

Gustebo, Bälinge socken, Uppland

Vårdbundet trä sattes ofta över ingångsdörren till stallet för att skydda mot troll.

Ålghornet som sitter på fyller samma funktion.

6.4 NATURALTARE

6.5 VÄSEN

- Tryck (ej original), "Trollsländan", 1800–1900-tal, Uppsala.
- Kopparstick (ej original), "sinnebilden av den naturliga människan och den "troende människan", 1800–1900-tal, Tierps socken, Uppland.

6.6 MAGISKT TÄNKANDE OCH SKROCK

- Koklave med trollkors, 1600–1800-tal, Sandbro gård, Björklinge socken, Uppland. Sattes om kornas halsar när de släpptes ut i skogen på bete, som skydd mot onda väsen.
- Trollknyte, 1800–1900-tal, Villberga, Biskopskulla socken, Uppland. Skyddade djuren mot sjukdom. Hittad under stalltröskel tillsammans med vitlök, tagel och ormskinn.
- Trollknyte, stål i näver, 1800–1900-tal, Skuttungeby, Skuttunge socken, Uppland. Hittad under dörrtröskel till stuga.
- Amulett, björntand, 1500–1800-tal, kvarteret Snickaren, Enköping. Arkeologisk undersökning 2004.
- Trollknyte, 1887–1909, Hustugu Bärby, Giresta socken, Uppland. Kohår, mynt och nålar i tidningspapper. Hittat gömt över dörr i ladugård. Ska ses som en enhet som skulle skydda djuren mot sjukdomar, brist på mjölk och onda väsen.
- Albatrossnäbb, 1907, Godahoppsudden, Sydafrika. Folketro till havs. Albatrossen sades bland annat bära på avlidna sjömans själar. Att döda en albatross kunde innebära olycka. Inlån Sjöhistoriska museet, Stockholm.
- Trollpinne av ben, 1800-tal, Bärby, Vänge socken, Uppland. Med tecken, några runor. Funnen i stuga, tillhörande kvinna som "förstod sig på att trola". Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum.

Fotografier

- Kvinna med hästkosmycke, Uppsala 1890-tal. Foto: Johan Sterner
- Flicka med hästkosmycke, Heby, Uppland 1890-tal. Foto: Maria Lundell

6.7 KLOKA GUMMOR OCH GUBBAR, BOTARE

- Åderlåtningsredskap, 1800–1900-tal, Östunaberg, Östuna socken, Uppland.
- Yxa, före 1904, Vaksala socken, Uppsala. Använd av klok gubbe när han smorde barn för engelska sjukan.
- Bly från smältskopa, 1800–1900-tal, Hova, Odensala socken, Uppland.
- Knarrspån, 1800–1900-tal, Habonäs, Harbo socken, Uppland. Användes vid värk och svullnad på lederna, när man hade "knarrn".
- Giktkedja, 1800-tal, Gränsta, Knutby socken, Uppland. Bars över höften för att bota gikt.
- Giktring, 1800–1900-tal, tillverkad i Eskilstuna. Från 1860-talet tillverkades mässingsringar som sades alstra svaga, galvaniska strömmar, vilka skulle lindra värk vid gikt och reumatism.
- Vårdbundet trä, smörjträ, 1800–1900-tal, Riala socken, Uppland.
- Voltakors med reklam, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Smältskopa för bly, 1800–1900-tal, Närtuna socken, Uppland.
- Arkivhandling, recept (ej original): Magdekokt och Hjälpl mot Blåskatarr, 1800–1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Arkivhandling, reklam (ej original). "Elixir Sibylla", 1800–1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Arkivhandling, uppteckningar om kloka, 1925. Uppgifter om proveniens saknas.
- Sländtrissa, amulett, 1700–1800-tal, Husby, Bondkyrko socken, Uppland. Bands om halsen på barn för att skydda mot engelska sjukan. Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum.

- Brynsten, 1700–1800-tal, Husby, Bondkyrko socken, Uppland. Sjuka barn fick skrap av stenen att äta. Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum.
- Åskvigg, 1800-tal, Hammarby, Uppland. Stridsyx från bronsålder (1700–1100 f.v.t.) använd som skydd mot åska och våld. Inlån Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum.
- Tryck (ej original), vårbunden tall, Öndebo, Tierps socken, Uppland. Av Olof Thunman (1879–1944).
- Tryck (ej original), "Trolltallen" eller "Kranktallen", Tegelsmora socken, Uppland. Av Olof Thunman (1879–1944).

Fotografier

- Vårbundet trä tillhörande sjuksköterskan Elisabet Dillner, Uppsala 1959. Foto: Uppsala-Bild

6.8 SVARTKONST OCH SEANS

- "Ödets bok", 1845, Uppsala. "Ödets bok eller en ny och nöjsam kastbok, hvari man medelst tärningar eller kort kan få svar på åtskilliga frågor".
- Spåkortlek, 1857, Uppsala.
- Trollbord, 1800–1900-tal, Vänge, Vänge socken, Uppland. En klok gumma i Vänge använde bordet vid åderlåtning och seanser. Vid seanserna "pratade" trollborden genom att lyfta på benen, ett ja-ben, ett nej-ben och ett räkneben. Trollbord är oftast tillverkade av alträ och ska varken innehålla skruv eller spik.

6.9 DANS

- Danskort vid bal, 1873, Uppsala.
- Biljetter och program till studentfester och baler, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Silhuettkort, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Skor med Upplandsvapnet, 1942. AB L.E. Larsson & Co skofabrik (Hästens skofabrik), Uppsala.
- "Medaljonger", 1882, Uppsala. Från bal på Göteborgs Nation.
- Arkivhandling, insatsbevis till Folkets park, Uppsala.
- Biljetthäften till Folkets park, Graneberg, Uppland.
- Skioptikonbild, 1800–1900-tal, Gunsta, Funbo socken, Uppland.

Fotografier

- Twist på Star, Gästrike-Hälsinge nation, Uppsala 1962. Foto: Uppsala-Bild
- Carl Peschel-Barowiak med elever i dansskola, Uppsala omkring 1880. Foto: Okänd

6.10 ERIC SAHLSTRÖM

- Kontrabasharpa, 1750–1800-tal, Ärentuna socken, Uppland.
- Silverbasharpa, 1850–1930-tal, Krogen, Björklinge socken, Uppland. Tillverkad av Per-Erik Andersson.
- Stråke, 1800–1900-tal, Uppland.
- Nyckelharpa, 1870–1900-tal, Lövestabruk, Österlövsta socken, Uppland. Tillverkad av August Wilhelm Dandaneil (1842–1916).
- Stråke, 1973, Tobo, Tegelsmora socken, Uppland. Tillverkad av Eric Sahlström (1912–1986).
- Kontrabasharpa, 1900-tal, Lohärads socken, Uppland. Enligt Eric Sahlström (1912–1986) en experimentmodell.
- Stråke, 1800–1900-tal, Stockholm. Tillverkad av Mathias Eriksson (1851–1904) av trä från Vattholma socken, Uppland.
- Låda till nyckelharpa, 1900-tal, Västergötland.

- Nyckelharpa, 1980-tal, Tobo, Tegelsmora socken, Uppland. Tillverkad av Eric Sahlström (1912–1986).
- Stråke, 1980-tal, Tobo, Tegelsmora socken, Uppland. Tillverkad av Eric Sahlström (1912–1986).
- Nyckelharpa, 1900-tal, Uppsala. Tillverkad och använd av Gustaf Vennberg (1886–1960).
- Sträng till nyckelharpa, 1900-tal, Uppsala. Använd av Gustaf Vennberg (1886–1960).
- Figur av Eva Rahmqvist. (Studiesamling)

Fotografier

- Kalkmålning, Älvkarleby kyrka, Uppland 2012. Foto: Olle Norling
- Eric spelar med dottern Sonia. Eric i Häverödräkt. Eric tillverkar en nyckelharpa i sin verkstad. Eric sitter i skogen och spelar. Foto: Carl-Åke Eriksson. I privat ägo
- Anna, Eric, Sigbritt och Sigurd Sahlström i hemmet i Göksby, Uppland 1954. Till höger Annas far Fritz Engberg. Foto: Uppsala-Bild
- Eric sitter i hemmet och spelar. I bakgrunden syns flera av hans egentillverkade nyckelharpor. Foto i privat ägo

6.11 FOLKDRÄKT

- Häverödräkt, 1800–1900-tal, Häverö socken, Uppland. Tröja, kjol, skjorta, livstykke, förkläde, Halskläde, armkläde, kjolficka och halvhandske.
- Högmössa till Häverödräkt, 1921–1928. Insamlad av Uppsala läns hemslöjdsförening 1916–1993.
- Kjolficka till Häverödräkt, 1921–1928. Insamlad av Uppsala läns hemslöjdsförening 1916–1993.
- ”Kyrkfolk”, 1962, Uppsala. En figur iklädd Häverödräkt och tre bär Upplandsdräkt. Insamlade av Uppsala läns hemslöjdsförening 1916–1993.
- Docka iklädd Häverödräkt, 1921–1928. Insamlad av Uppsala läns hemslöjdsförening 1916–1993.
- Bonader (ej original), 1900-tal, Alunda socken, Uppland.
- Figurer av Eva Rahmqvist. (Studiesamling)

Fotografier

- Folkdans i Gryttjom, Uppland 1966. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Spelmansstämma i Östervåla, Uppland 1973. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Unga kvinnor i folkdräkt på spelmansträff på Disagården, Gamla Uppsala 1952. Foto: Uppsala-Bild
- Englund och Ruben Liljefors i folkdräkt, Uppsala 1890. Foto: Alfred Dahlgren
- Åstrand, Kant och Heideman i folkdräkt, Uppsala 1890. Foto: Alfred Dahlgren
- Lindencrona och Liljefors i folkdräkt, Uppsala 1890. Foto: Alfred Dahlgren

6.12 MUSIKINSTRUMENT

- Näverlur, 1800-tal. Använd på fäbodvall tillhörande Yttre by i Tierps socken, Uppland.
- Klarinett (ej komplett), 1800–1900-tal, Knutby socken, Uppland. Använd av spelmannen Kollstedt.
- Vallhorn, 1800–1900-tal, Kryssbo, Järlåsa socken, Uppland.
- Cittra, 1800–1900-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Vallhorn, Gåshalsmossen, Hällby, Vaksala socken, Uppland. Funnet på 1940-talet vid torvtäckt.
- Leksakshorn, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Leksakstaffel, 1800-tal, Uppsala.
- Trumma, 1800-tal, Uppsala. Har använts av stadsvakten.
- Horn, 1800–1900-tal, Uppsala. Har tillhört officerskåren vid Upplands Regemente, I 8.
- Fiollåda med fiol och stråkar, 1800 – 1900-tal, Jumkils socken, Uppland. Använd av riksspelman Johan Olsson (1896–1959).
- Snurrben, 1200–1550-tal, kvarteret S:t Per, Uppsala. Arkeologisk undersökning 1965–1967.

- Lergökar, 1949, Lillbo, Vittinge, Uppland.
- Skallra, okänd ålder, Husby-Ärlinghundra socken, Uppland. Funnen vid dikning nära kyrkan.
- Dragspel, 1900-tal, Uppsala. Använt av Gustaf Vennberg (1886 – 1960).
- Figur, spelmannen Gustaf Vennberg (1886–1960), 1950. Gjord av spelmannen Ivar Tallroth.
- Flöjt, 1300-tal, Bälinge kyrka, Bälinge socken, Uppland. Arkeologisk undersökning 2008.
- Snurrben, 1300-tal, Bälinge kyrka, Bälinge socken, Uppland. Arkeologisk undersökning 2008.
- Noter, "Vaggsång tonsatt för en röst och piano", 1939, Uppsala. Musik av Hugo Alfvén (1872–1960) och text av Olof Thunman (1879–1944).
- Noter, 1900-tal, Uppsala. Efter spelmannen Martin Andersson, "Fiol-Macke" (1899–1960).

Fotografier

- "I glädje och smärta du är mig så kär" - två kvinnor med gitarr och dragspel i lusthuset Edmunds ro, Göksbo, Altuna socken, Uppland 1910-tal. Foto: John Alinder
- Calle Jularbo med fru, Uppland 1910-tal. Foto: John Alinder
- Musikorkester, Uppsala 1949. Foto: Axel Sagerholm
- Sång- och musikgrupp från Ramhäll, Alunda socken, Uppland före 1920. Foto: Hilda Nyman
- Flickor och pojkar med musikinstrument, Uppland 1910-tal. Foto: John Alinder
- Lasse Björns orkester, Uppsala 1959. Foto: Uppsala-Bild
- Sex män med blåsinstrument, Uppland 1910-tal. Foto: John Alinder
- Anders "Blåsen" Andersson, klarinettspelman från Altuna socken, Uppland 1910-tal. Foto: John Alinder
- Tre män med musikinstrument, Östhammar, Uppland 1910-tal. Foto: Skötsner-Edhlund
- Handlande Emil A Sjulander spelande nyckelharpa tillsammans med två av sina söner spelandes lergök, Östhammar, Uppland omkring 1920. Foto: Skötsner-Edhlund

6.13 UNGDOMSKULTUR

- Bokmärken, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Tröja, 1940-tal, Uppsala.
- Näbbkängor, 1970-tal, Uppsala.
- Jeans, 1970-tal, Uppsala.
- Mockajacka, 1950-tal, Uppsala. Tillverkad i Malung, Dalarna.
- Skivspelare, 1958, Uppsala. Tillverkad i Storbritannien.
- Keps, 1993, Storvreta, Uppland.
- Jeansjacka, 1990–1996. Utsmyckning inspirerad av punken.
- LP-skivor. (Studiesamling)

Fotografier

- "Träffen", ungdomsproblem i Tierp, Uppland 1969. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Sten Jansson, Hasse Tranberg och Bosse Södergren på mopederna, Uppland 1950-tal. Foto: Elis Johansson
- Ungdomar på Nybron, Uppsala 1960. Foto: Uppsala-Bild
- "Träffen", ungdomsproblem i Tierp, Uppland 1969. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Ungdomar vid jukebox, Holms Konditori, Uppsala 1958. Foto: Uppsala-Bild
- Disco sportlovskul på Söderfors ungdomsgård, Uppland 1972. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Disco sportlovskul på Söderfors ungdomsgård, Uppland 1972. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Kvintetten Fellows, Svealandsmästarna i pop 1966, Tierp, Uppland. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Discjockeys på Söderfors ungdomsgård, Uppland 1972. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Sista april, ungdomar på Gamla torget, Uppsala 2010. Foto: Peter Gullers

6.14 SPEL OCH LEK

- Spel, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Tärningar, 1700–1800-tal, Uppsala.
- Kortlek, kille, 1830–1840-tal, Uppsala.
- Skrin med spelmarker, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Spel, bilboké, 1800-tal, Uppsala.
- Ask med kortlek, kille, 1860–1900-tal, Uppsala.
- Etui för kortlek och spelmarker, 1835, Uppsala.
- Skrapnosspel, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Skrapnosspel, omkring 1900, Uppsala.
- Dominospel, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Fodral till kortlek, 1800-tal, Uppsala.
- Miniaturkroketospel, 1800-tal, Uppsala.
- Leksaksdjur, 1800-tal, Sala, Västmanland.
- Pussel, 1800–1900-tal, Österby, Stora Tuna, Dalarna.
- Dominospel, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Mosaikspel, 1800-tal, Uppsala.
- Spel, "The boxing-day", 1800-tal, Uppsala.
- Kortspel, "Pelle Snusk", 1800-tal, Uppsala.
- Spel, "Chinesisches Verlegenheits-Spiel. Chinese Puzzle, Jeu chinois à embarrasser", 1800-tal, Uppsala.
- Spelmarker, före 1948, Uppsala.
- Bingospel, 1965–1974, Uppsala. Använd av Uppsala Idrottsförening.
- Schackspel, 1865–1880, Uppsala.
- Spel, "Flottan till sjöss", 1939–1945, Uppsala.
- Spel, "Löjligen familjerna", 1940-tal, Uppsala.
- Mekanisk leksak, 1940-tal, Uppsala. Tillverkad i Tyskland.
- Kortspel, 1900-tal, Uppsala.
- Pussel "Uppsalamotiv". (Studiesamling)
- Tärningar för rollspel. (Studiesamling)

Fotografier

- Fyra män spelar kort ute på verandan, Östhammar, Uppland 1910-tal. Foto: Skötsner-Edhlund.
- Pojkar spelar kula, Uppsala 1954. Foto: Uppsala-Bild
- Couronnespel i Örbyhus, Uppland 1970-tal. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Fem flickor spelar krocket på gårdsplan, Uppland omkring 1920. Foto: John Alinder
- En grupp män spelar kortspelet Kille, Uppland 1910-tal. Foto: John Alinder
- General Nordensköld och kollega spelar bräde, Upplands Flygflottilj, Uppsala 1947. Foto: Uppsala-Bild
- Hjälpssystrar lägger patients och handarbetar, Uppsala 1958. Foto: Uppsala-Bild
- Schack för barn, Folkets hus, Uppsala 1953. Foto: Uppsala-Bild
- Tågresenärer spelar kort på sträckan Uppsala-Stockholm 1957. Foto: Uppsala-Bild
- Kortspel på ny ungdomsgård i Karlholm, Uppland 1970. Foto: Arbetarbladet Tierp

6.15 IDROTT

- Inträdesbiljett, invigningen av Fyrisbadet, 1959, Uppsala.
- Målvaktsutrustning, 1930-tal, Uppsala. Använd av bandylegendaren Sven "Sleven" Säfwenberg (1898–1950), Uppsala-Kamraternas målvakt.

- Pris vid cykeltävling, 1890-tal, Uppsala.
- Karta i fodral, 1800–1900-tal, Uppsala.
- Burk med kartlack, 1930–1950, Uppsala.
- Skidvalla, 1930–1950-tal, Uppsala.
- Sporrar, 1930–1940-tal, Uppsala.
- Gymnastikpåse, 1940–1970-tal, Uppsala. Slöjdarbete, lärarexemplar.
Har förvarats i modellskåp i slöjdsal, Nannaskolan.
- Badbyxa, 1940–1970-tal, Uppsala. Slöjdarbete, lärarexemplar.
Har förvarats i modellskåp i slöjdsal, Nannaskolan.
- Skidstav, 1940–1950-tal, Tolfta socken, Uppland.
Använd av den uppländske skidkungen Sivert Eriksson (f. 1942).
- Vimpel, "Sirius", 1970-tal, Uppsala.
- Standar, "IK Sirius", 1970-tal, Uppsala.
- Handbollsutrustning, "IF Thor", 1970-tal, Uppsala. Använd av Maria Henningsson (f. 1963).
- Sportlinne, 1950-tal, Uppsala. Korpidsportföreningen vid Nymanbolagen AB.
- Pjäxa, 1940–1950-tal, Uppsala. Johan Ekholms Skofabrik AB.
- Idrottspris, plakett, 1900-tal, Uppsala. Korpidsportföreningen vid Nymanbolagen AB.
- Bandyklubba "Siriusklubban PRIMA", 1940–1950-tal, Uppsala.
- Frisbee, 1980-tal, Uppsala.
- Tennisracket, 1900-tal, Uppsala.
- Hjälms visir och munskydd, 1970-tal, Uppsala. Från bandyspelare Carl-Eric Askelöf (f. 1942).
- Skridskor, 1940–1950-tal, Uppsala. Från bandyspelare Carl-Eric Askelöf (f. 1942).
- Legitimationskort, 1967, Uppsala. Från bandyspelare Carl-Eric Askelöf (f. 1942).
- Bandybollar, 1900-tal, Uppsala. Tillverkade av Slevens Bollfabrik.
- Kompass, 1900-tal, Uppsala.

Fotografier

- Ishockeymatch mellan Almtuna IS och Brynäs IF, Uppsala 1962. Foto: Uppsala-Bild
- Distriktsmästarna i Budkavleåkning, Uppsala 1929. Foto: Okänd
- Hästhoppning på Ranch Stahre i Tierp, Uppland 1968. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Ridlektion med major Mörner, Uppsala 1953. Foto: Uppsala-Bild
- Distriktsmästerskap i skidor, Uppsala 1957. Foto: Uppsala-Bild
- Skidmästerskap i Söderfors Bruksskola, Uppland 1967. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Ishockeymatch mellan Tierps IK och Skutskärs SK, Vegavallen, Tierp, Uppland 1972. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Bandy match mellan IK Sirius - Morgongåva Sportklubb, Morgongåva, Uppland 1948 – 1949.
Foto: Uppsala-Bild
- Fotbollsmatch mellan Vesta-Degerfors, Studenternas drottsplats, Uppsala 1948. Foto: Uppsala-Bild
- Målvakten Sven "Sleven" Säfwenberg i bandymatch mellan IFK Uppsala och Västerås SK,
Studenternas Idrottsplats, Uppsala 1933. Foto: Paul Sandberg
- IF Thors damlag i handboll, Uppsala 1950. Foto: Uppsala-Bild
- Croneborg, Hierta, af Ugglas, Rudbeck och Oxenstierna med tennisracket, Uppsala 1886. Foto: Henri Osti
- "Leches Fyrisbad", Uppsala efter 1925. Foto: Okänd
- Orienteringstävling, Uppsala 1946. Foto: Axel Sagerholm
- Friidrott, instruktion för damer, Studenternas Idrottsplats, Uppsala 1948. Foto: Uppsala-Bild
- Två unga män i badbyxor, Uppsala 1890-tal. Foto: Alfred Dahlgren

6.16 RULLAN

Föremål från restaurang Rullan, 1802–1946, Uppsala

- Kaffekanna
- Äggkopp
- Vas
- Slev
- Menyhållare
- Form
- Skål
- Nyckel

6.17 MATTRADITIONER OCH HÖGTIDER

- Lucia-krona, 1916–1920, Uppsala. Köpt på Skansen, Stockholm. Använd av Maria Blomman (1902–1969) när hon var anställd som kokerska hos en familj i Uppsala från 1925 till början av 1940-talet. Maria Blomman var född på Ormsö (Vormsi), Estland.
- Korvhorn, 1723, Börje socken, Uppland.
- Ostform, 1700–1800-tal, Månkarbo, Tierps socken, Uppland.
- Brödnagg, leksak, 1900-tal, Uppsala.
- Äggställ, 1800–1900-tal, Uppsala.

Fotografier

- Bakning av lussekatter, Uppsala 1957. Foto: Uppsala-Bild
- Luciafirande hemma hos familjen Benzelstierna von Engeström, Göksbo, Uppland 1910-tal. Foto: John Alinder
- Julkaffe hos Edhlunds, Östhammar, Uppland 1932. Foto: Skötsner-Edhlund
- Ernst Engstrand, Carin, Signe och Olle Liljefors vid majstång, Svartbäcksgatan 37, Uppsala 1900. Foto: Carl Liljefors
- Påskgummor, Tierp, Uppland 1970-tal. Foto: Arbetarbladet Tierp
- Knutmasso i Gimo, Uppland 1956. Foto: Uppsala-Bild
- Snögubbar på Knutmasso i Gimo, Uppland 1956. Foto: Uppsala-Bild
- Josef Edhlund med vänner sitter vid påskpyntat bord, Östhammar, Uppland 1920-tal. Foto: Skötsner-Edhlund
- Åsa Laurin hjälper till med lutning av julfisk, Eke gård, Vaksala, Uppland 1952. Foto: Uppsala-Bild

6.18 PICKNICK OCH PROMENAD

- Leksaksparasoll, 1800-tal, Gotland.
- Utflyktsschatull, 1900-tal, Uppsala.
- Dockskor, 1860-tal, Uppsala.
- Käpp, 1800-tal, funnen i sjön vid Krusenberg, Alsike socken, Uppland.
- Akvarell (ej original), Uppsala hälsobrunn i Geijersdalen, 1855. Av Eric Österlund (1812–1907).

Fotografier

- Promenad på Västra Ågatan, Uppsala 1900. Foto: August Fredrik Schagerström
- Picknick i skogsduge, Östhammar, Uppland omkring 1900. Foto: Skötsner-Edhlund
- Picknick på klipporna, Östhammar, Uppland 1910-tal. Foto: Skötsner-Edhlund
- Källdrickning i Fröslunda, Altuna, Uppland 1988. Foto: Tommy Arvidson
- Picknick, sannolikt i Tierp, Uppland 1880-tal. Foto: Okänd

6.19 FIKA

- Dockservis, 1800-tal, Uppsala.
- Kaffeservis, 1929, Uppsala. Formgivare Mimmi Obbarius (1869–1953).

Fotografi

- Sjukvårdspersonal från Akademiska sjukhuset har kaffepaus, Uppsala 1920-tal. Foto: Ivar Laurén

6.20 STUDENTFEST

- Dryckeshorn, 1800-tal, Uppsala.
- Biljetter till olika studentfester, 1877–1905, Uppsala.
- Biljett "Uppsala Studentkårs Vårfest", 1900–1901, Uppsala.
- Studentmössa, "Uppsalamodell", 1930–1940-tal, Uppsala.
- Byst, före 1915, Uppsala. Möjligen från restaurang Rullan (1820–1946).
- Studentmössa, "vinterstudentmössa", 1960-tal, Uppsala.
- Två studentskor, Uppsala. Gjorda 1975–1976 av Astrid Lundberg (1912–2006).
- "Glunten och Magistern". Gjorda 1975–1976 av Astrid Lundberg (1912–2006).
- Klänning, 1960-tal, Uppsala. Använd på nationsfester.
- Meny invigning ny restaurang Västgöta nation, 28 mars 1901, Uppsala.
- Tryck (ej original), vårfest i Uppsala, 1800-tal.
- Tryck (ej original), Sten Sture-festen 1871, studenter samlade vid Odinslund, Uppsala.
- Stop, 1800-1900-tal, restaurang Rullan, Uppsala.

Fotografi

- Vårfest, Botaniska trädgården, Uppsala 1920-tal. Foto: Okänd

6.21 RESTAURANGLIV

- Matsedel (ej original), 1872, restaurang Gillet, Uppsala
- Meny (ej original), 1898, Uppsala stadshotell och Gillet
- Meny (ej original), 1899, Lund
- Meny (ej original), 1904, Uppsala

6.22 KONSTKERAMIK

Konstkeramik från S:t Eriks Lervarufabriker AB, Uppsala

- Figur, elefant, före 1937.
- Figur, giraff, 1932–1936. Formgivare Gertrud Lönegren (1905–1970).
- Figur, häst, 1930-tal.
- Ljusstake, fisk, 1932–1936. Formgivare Gertrud Lönegren (1905–1970).
- Askfat, 1900-tal.
- Bokstöd, 1936. Formgivare Greta Runeborg (1911–1989).
- Bokstöd, 1936–1937. Formgivare Greta Runeborg (1911–1989).
- Figur, uggla, 1910-talet. Formgivare Sven Boberg (1870–1935).
- Figur, häst, före 1937. Formgivare Aja Unonius Gary (1901–1972).
- Figur, liggande lejon, 1900–1937. Efter Johan Le Veau (1849–1926).
- Figur, isbjörn, 1934. Formgivare Ella Lagerman (1889–1946).
- Figur, rådjur, 1937. Formgivare Greta Runeborg (1911–1989).

Konstkeramik från Uppsala-Ekeby AB, Uppsala

- Figur, jak, 1958. Formgivare Taisto Kaasinen (1918–1981).
- Figur, lejon, 1963–1967. Formgivare Göran Andersson (1935–1989).
- Askfat, 1950-tal.
- Figur, elefant, 1940-tal. Formgivare Vicke Lindstrand (1904–1983).
- Figur, björnunge, 1940-tal. Formgivare Vicke Lindstrand (1904–1983). (Studiesamling)

Fotografier

- Vy över Uppsala-Ekeby AB, Uppsala 1947. Foto: AB Flygtrafik
- Keramikern och konstnären Anna-Lisa Thomson 1937. Foto: Gunnar Sundgren
- Konstnären och designern Vicke Lindstrand 1950. Foto: Uppsala-Bild
- Dekorationsmålaren Heijl och konstnären Harald Östergren 1943. Foto: Paul Sandberg
- Uppsala-Ekeby AB 1935. Foto: Paul Sandberg
- Keramikern och formgivaren Ingrid Atterberg omkring 1945. Foto: Gunnar Sundgren
- Keramikern och scenografen Göran Andersson 1963. Foto: Uppsala-Bild
- Konstnären och keramikern Mari Simmulson 1962. Foto: Uppsala-Bild
- Länsarkitekt Viking Göransson 1963. Foto: Uppsala-Bild
- Formgivarna Arthur Percy och Lillemor Mannerheim, Gefle Porslinsfabrik, Gävle 1953. Foto: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB/Länsmuseet Gävleborg
- Keramikern Hjördis Oldfors 1956. Foto: Bröderna Östlings foto AB
- Konstnären Olof Hellström 1962. Foto: Uppsala-Bild

6.23 FOLKKONST OCH KONSTHANTVERK

- Snusdosa, 1800-tal, Dannemora socken, Uppland. Gjord av f.d. soldaten Erik Lindroth (f. 1795).
- Mangelbräde, 1800-tal, Fullerö, Gamla Uppsala socken, Uppland.
- Hörnskåp, 1766, Alunda socken, Uppland. Gjort av "Rosmästaren".
- Textilredskap, 1800-tal, Uppland.
- Näverflaska, 1800-tal, Överbo gård, Skuttunge socken, Uppland. För malet kaffe.
- Bindmössa, 1800-tal, Backa, Ärentuna socken, Uppland.
- Mangelbräde, leksak, 1773, Rasbo socken, Uppland.
- Brudkrona i ask, 1869, Uppsala.
- Brudgumshängslen, 1800-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Vävlunor, 1800-tal. Uppgifter om proveniens saknas.
- Brudgumshängslen, 1800-tal, Bälinge socken, Uppland.
- Armband av hår, 1800-tal, Uppsala.
- Slidkniv, 1800–1900-tal, tillverkad i Finland.
- Brudkrona och korgar, däribland "Den sjuhundrade korgen" i rotslöjd, 1928 och framåt. Gjorda av Gertrud Nilsson (1878-1970), Uppsala.
- Brudstrumpeband, 1800-tal, Almunge socken, Uppland.
- Bindmössa, 1800-tal, Väddö eller Häverö socken, Uppland.
- Bindmössa, 1800-tal, Skogs-Tibble socken, Uppland.
- Strumpeband, 1800-tal, Uppsala.
- Selbåge, 1700–1800-tal, Harbo socken, Uppland.
- Burk, 1947, Vänge eller Börje socken, Uppland. Gjord av spelmannen Hjort Anders Olsson (1865–1952). Dekorerad i tusch.
- Dosa, 1910, Hov, Vendels socken, Uppland.

- Bandspjäll, 1800-tal, Orresta, Odensala socken, Uppland.
- Ask i halmslöjd, 1800-tal, Vassunda socken, Uppland.
- Prydnadsram, 1700–1800-tal, Altuna, Börja socken, Uppland.
- Mangelbräde, 1740, Rådmansö socken, Uppland.
- Selbåge, 1768, Rådmansö socken, Uppland.
- Upplandsdräkten, 1900-tal, Håtuna, Upplands-Bro socken, Uppland.
- Bindmössa, 1800-tal, Norrtälje, Uppland.
- Figurer av Eva Rahmqvist. (Studiesamling)

Fotografi

- Elne Säv och Elsa Hedlund sitter och syr, Sävasta, Altuna socken, Uppland 1923. Foto: John Alinder

6.24 FEST- OCH VARDAGSMODE

- Väst, 1800-tal, Bälinge socken, Uppland.
- Solfjäder, 1800-tal, Uppsala.
- Hatt, 1800–1900-tal, Uppsala. Från Alma Engelbrechts mode.
- Kotiljongmärken, 1800-tal, Uppsala.
- Hårspännen, 1930–1955, Uppsala. Från Harriet Kjells damfrisering.
- Katalog, 1928, Uppsala. Från Harriet Kjells damfrisering.
- Klänning med tillhörande skor, handskar och väska, 1960-tal. Klänningen av ballongmodell, tillverkades 1961 och köptes in av Monika Fredenman på Leja/Sidenhuset i Stockholm. Den bars tillsammans med sandaletter, handväska och handskar på kadettbal på F20, Uppsala i februari 1962, som partner till sin man Jan-Olof Fridenman, som gick sista året på kadettskolan.
- Frack, 1920–1930-tal, Uppsala. Sydd av skräddare Georg Pettersson, Rasbo, Uppland.
- Herrskor, 1900-tal, Brunna gård, Vänge socken, Uppland.
- Modeplansch (ej original), 1873.

Fotografier

- Kvinna i klänning från AB Hennes, Uppsala 1952. Foto: Uppsala-Bild
- Kvinna och man med kläder från varuhuset Forum på Norrlands nation, Uppsala 1958. Foto: Uppsala-Bild
- Två kvinnor i rulltrappan på varuhuset Forum, Uppsala 1962. Foto: Uppsala-Bild
- Modevisning, två kvinnor i klänning och hatt, Uppsala 1948. Foto: Paul Sandberg
- Modevisning, pojkar i tweedkostym, Uppsala 1936. Foto: Paul Sandberg
- Två kvinnor i vinterkläder, Uppsala 1860-tal. Foto: P Hansellis fotografiska atelier
- Henriette Killander, Uppsala 1860-tal. Foto: Okänd
- Westman, Rydin och Öhrwall i överrock och hatt, Uppsala 1880. Foto: Karl Johan Ågren
- Anna Frisk och hennes syster Augusta, Uppsala 1880-tal. Foto: Erik Dahlberg
- Albin Widerbäck i kvinnokläder, Uppsala omkring 1890. Foto: Henri Osti
- Uppsala sångarförbund i Enköping, Uppland omkring 1905. Foto: Eskil Andersson

6.25 KVINNLIGA MODESKAPARE

Design Vanja Brunzell (1928–2010)

Österby, Österbybruk, Films socken, Uppland

Vanja Brunzell utbildade sig på konstfack. 1955 började hon arbeta med studentteatern i Uppsala och sedan blev hon kostymtecknare vid Uppsala stadsteater, där hon slutade 1962. Hon gjorde utsmyckningar till kyrkor och offentliga institutioner och designade kläder. I början av 1960-talet etablerade hon sig i Österbybruk, där

bygdens kvinnor svarade för sömnad och Vanja ritade modeller. Ateljén i Uppsala och Österbybruk fanns kvar in på 2000-talet.

- Klänning med kapp "Lovisa Ulrikas bibliotek". Skapad utifrån arkitekten Jean Eriks Rehns bibliotek på Drottningholms slott. Det var ett galleri som med färgsättningar i grått och guld gjordes om till bibliotek.
- Livstykke och kjol "Harlekin". Snörmakerier och harlekinrutor var utmärkande för Vanja Brunzells design. Med lite pengar på fickan skapades de första harlekinkläderna av billiga stuvbitar. Detta utvecklades så småningom till alltmer avancerad rutteknik
- Livstykke, kjol och underkjol, "Sköldmön".

Design Carin Ax (1915–2006), Uppsala

Modeskisserna är gjorda av tonåringen "Karin" i början av 1930-talet. Enligt uppgift utgjorde modetecknandet en kort epok i Carins karriär, konstnären Carin hade inte samma intresse senare i livet.

- Skisser (ej original) av Carin Ax, Uppsala.

Design Alma och Elin Laurén, 1909–1928, Uppsala

Alma (1872–1962) och Elin (1875–1947) Laurén var systrar och modister. Verksamheten låg på Järnbrogatan 19, i kvarteret Plantan. De hade två rum för butik och ateljé. En trappa upp fanns provrum. Brodern Ivar (1878–1968), köpman och amatörfotograf, fotograferade ofta systrarna och deras anställda iförda fantastiska hattkreationer.

- Fotoalbum.

Fotografier

- Elin och Alma visar hattar ute. Alma med två modister. Elin med modist visar hattar. Uppsala 1910-1920-tal. Foto: Ivar Laurén

6.26 TEATER OCH BERÄTTANDE

- Konfektpåsar, 1800–1900-tal, Uppsala. Prasselfria påsar. Uppsala Teater (Chateau Barowiak). Tillverkade av Uppsala Kontorsbokfabrik.
- Dörrhandtag, 1800–1900-tal. Från dörren till sceningången, Uppsala Teater (Chateau Barowiak).
- Kängor, 1860–1870-tal. Har tillhört Hilma Regina Tengmark (1849–1922), skådespelare vid Kungliga Dramatiska teatern i Stockholm och vid Svenska Teatern i Helsingfors.
- Teaterdräkt, 1800–1900-tal. Använd på Kungliga Dramatiska teatern, Stockholm.
- Leksaksdiadem, 1920-tal, Uppsala.
- Sprattelgubbe, 1800-tal, Uppsala.
- Olof Thunman (1879–1944), konstnär. Gjord 1975–1976 av Astrid Lundberg (1912–2006).
- Böcker, Pelle Svanslös, 1943–1947, Uppsala.
- Byggnadsdetaljer, 1800–1900-tal. Uppsala Teater (Chateau Barowiak).
- Teckning, scen och åskådarplatser, 1800–1900-tal. Uppsala teater (Chateau Barowiak).
- Program från Uppsala-biografer 1800–1900-tal.
- Stol, 1800–1900-tal. Uppsala gamla Teater (Chateau Barowiak).
- Byggnadsdetalj, 1800–1900-tal. Uppsala gamla Teater (Chateau Barowiak).
- Album, 1930-tal, Uppsala. Filmstjärnor och andra kändisar från tiden.
- Album, 1940-tal, Uppsala. Program, biljetter och urklipp från konserter, soaréer och baletter.
- Teckning, 1950-tal. Författaren och radiomannen Gösta Knutsson (1908–1973).
- "Affischen", tidning för Stockholms teatrar och konsertsalonger, 1800-tal (ej original).

Fotografier

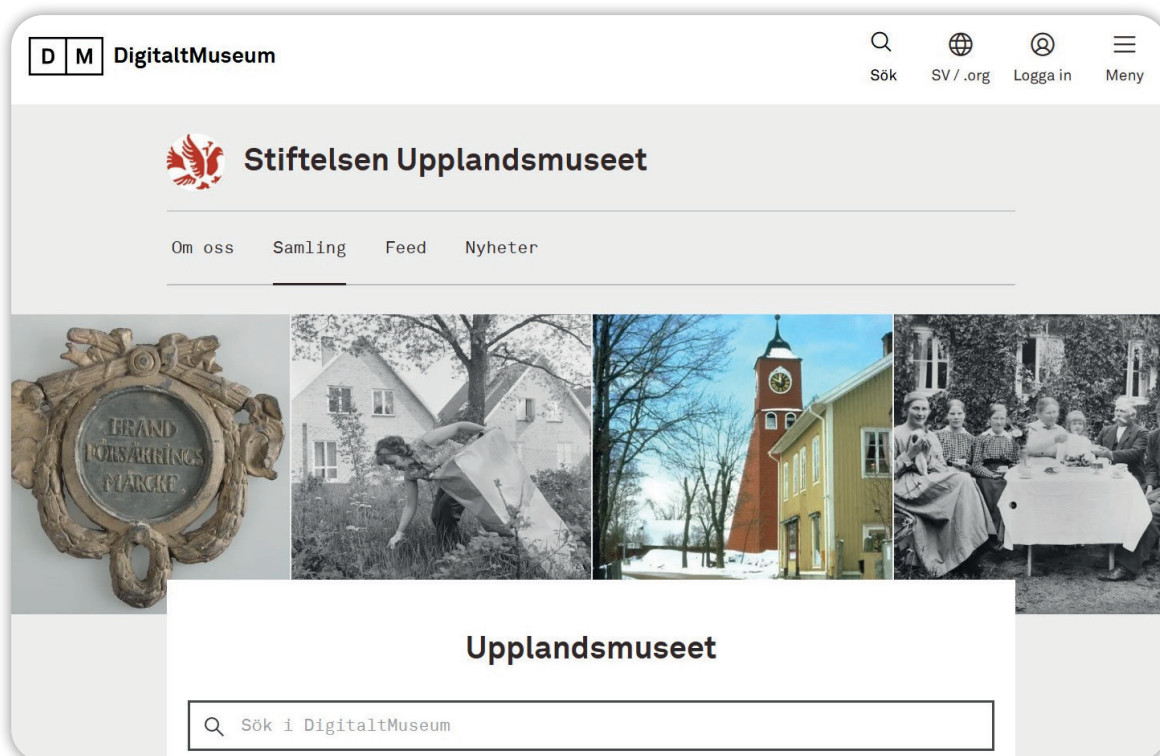
- Cora Sandel, Uppsala 1969. Foto: Inga Larsson
- Jan Fridegård, Uppsala 1948. Foto: Paul Sandberg
- Stina Aronson, Uppsala 1950. Foto: Uppsala-Bild
- Ingemar Willgert, Uppsala 1965. Foto: Uppsala-Bild
- Moa Martinsson, Uppsala 1947. Foto: Uppsala-Bild
- Gösta Knutsson, Uppsala 1948. Foto: Uppsala-Bild
- Kerstin Ekman, Uppsala 1959. Foto: Uppsala-Bild
- Per-Erik Wahlund, Uppsala 1966. Foto: Uppsala-Bild
- Katarina Taikon, Uppsala 1963. Foto: Uppsala-Bild
- Sara Lidman, Uppsala 1954. Foto: Uppsala-Bild
- Ivar Lo Johansson, Uppsala 1963. Foto: Uppsala-Bild
- Marika Stiernstedt, Uppsala 1942. Foto: Uppsala-Bild
- Skulptören Carl Eldhs byster föreställande Gustaf Fröding och August Strindberg, Uppsala 1940. Foto: Paul Sandberg
- Sista föreställningen på Upsala Teater-Chateau Barowiak, Uppsala 1938. Foto: Gunnar Sundgren
- Skådespelerska vid Uppsala stadsteater, 1957. Foto: Uppsala-Bild
- Inga Landgré och Olof Lagercrantz på Stig Dagerman-afton, Uplands nation, Uppsala 1956. Foto: Uppsala-Bild
- Sminkloge för män på Upsala Teater-Chateau Barowiak, Uppsala före 1938. Foto: Gunnar Sundgren
- Sminkloge för kvinnor på Upsala Teater-Chateau Barowiak, Uppsala före 1938. Foto: Gunnar Sundgren
- Carl Rupert Nyblom, Uppsala 1860-tal. Foto: Okänd
- Erik Gustaf Geijer, Uppsala före 1847.
- August Strindberg, Stockholm 1880-tal. Foto: Rosalie Sjöman

6.27 MALLA SILFVERSTOLPE

- Dockskåpsinredning, 1800–1900-tal. Uppsala
- Förslag till litteraturförening, 1832

Fotografier

- Hörnet Kungsängsgatan – Vretgränd, kvarteret Hästen, Uppsala 1901. Foto: Alfred Dahlgren
- Magdalene (Malla) Montgomery. Konstnär Jacob Axel Gillberg, signerad 1805. Foto: Anna Danielsson/Nationalmuseum

Upp-lev våra samlingar på nätet!

I Upplandsmuseets samlingar finns idag drygt 800 000 föremål och omkring 2,5 miljoner bilder av olika slag. En stor del av materialet är digitaliserat och finns sökbart på DigitaltMuseum. Här hittar du allt från unik uppländsk folkkonst och industrihistoria till fotografier som berättar om livet i Uppland från mitten av 1800-talet och framåt.

Samlingen växer ständigt och vi lägger till nya föremål och bilder vartefter. Det är lätt att söka på DigitaltMuseum – ange ett eller flera ord för det du är nyfiken på för att komma i gång!

Följ oss på sociala medier, besök vår webb eller DigitaltMuseum.
Rikta din mobil mot QR-koden så tar den dig vidare.

